

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 97. vuosikerta 10.12.2021

10 | 21

Mediatatolot
toipuivat
pandemiasta
s. 6

Olet vähän
kaappipersu,
Ilkka Ahtiainen
s. 10

”Ay-liikkeen
valta on
jäsenten
valtaa.”
s. 35

Annica Lindström ja
monet muut toimittajat
ihmettelevät, miten
oikeusjärjestelmä
kohtelee journalisteja. **14**

KUVA: KIMMO PENTTINEN

Toimittajat pelkäävät numeroita, väittää data-journalisti Juuso Koponen. **s.4**

Liki puolet Radio Suomen lähetyks-ajasta koostuu soittolistamusii-kista. Journalisti selvitti soittolistan synnyn. **s.12**

Marja Honkonen ● Twitter: @marjahonkonen
marja.honkonen@journalistiliitto.fi

Myös tähtihetkien välissä tehty työ on arvokasta

Kuluvana vuonna on juhlistettu sata vuotta täyttävää Journalistiliittoa, journalismia ja media-alan ammattilaisia. Kelpaakin juhlia, sillä vuodet ovat täynnä nimekkäitä tekijöitä, hienoja uutisvoittoja ja parannuksia alan ammattilaisten asemaan.

Sadan vuoden aikana liitto on ollut tekemässä todeksi monia aikanaan mahdottomilta tuntuneita asioita. Sellaisia, jotka tuntuvat jo arkisilta, kuten työehtosopimus ja alle kymmenen tunnin työpäivä.

Journalistit ovat tehneet mieliinpainuvia juttuja, joiden vuoksi väärinkäytökset ovat paljastuneet ja lakeja on muutettu. Upeita, juhlimisen arvoisia saavutuksia.

Juhlavuoden lopuksi on kuitenkin syytä juhlia myös tekoja, tekijöitä ja uutisia, jotka eivät jää erityisesti kenenkään mieleen.

JOKAINEN TOIMITTAJA ON joskus tehnyt jutun,

joka ei kiinnostanut oikein edes itseä. Jokainen kuvajournalisti on ottanut kuvan, joka otettiin siksi, että sellainenkin piti olla. On keksitty aiheita, jotka olivat lähinnä sivun täytettä ja tyydytty taittoihin, joiden keskeinen arvo oli se, että kaikki mahtui sivulle ja ehti ajoissa painoon.

Journalismin tekeminen ei ole aina, eikä välttämättä edes kovin usein, pelkkiä tähtihetkiä ja timanttijuttuja. Pikemminkin se on hyvin usein hyvin arkista. On olemassa journalismia, joka vain pitää tehdä – eikä se tee siitä yhtään vähemmän tärkeää. Journalismin arvoa kun ei mitata vain skuupeilla, palkinnoilla ja kävijäpiikeillä. Juhlimisen arvoista on myös sinnikäs, pitkäjänteinen perustyö.

Voi olla, ettei yksittäinen poliisiuutinen, henkilöhaastattelu tai juttu kyläyhdistyksen ryijynäytelystä ole journalistinen mestariteos. Silti niilläkin on paikkansa. Ne ovat osa jatkumoa, jolla on suurempi merkitys kuin osillaan.

KUVA: SUSANNA KEKKONEN

”Journalismin arvoa ei mitata vain skuupeilla, palkinnoilla ja kävijäpiikeillä. Juhlimisen arvoista on myös sinnikäs, pitkäjänteinen perustyö.”

Kun esimerkiksi kuntapoliitikko päättää jotain, on journalistin paikka olla häneltä siitä kysymässä. Voi olla, ettei vastauksesta tule edes pikku-uutista. Kuntapoliitikon on kuitenkin valtavan tärkeä tietää, ettei hän voi päättää asioista ilman, että niistä kysytään.

Paikallisen journalismin hapertumisella on suoria seurauksia päätöksenteolle, kuten yhdysvaltalainen tutkimus osoitti: Kun paikallinen lehti loppui, kunnat alkoivat tehdä huonompia talouspäätöksiä. Kukaan ei ollut enää vahtimassa.

MYÖS AMMATTILIITON TYÖSSÄ on paljon sellaista nykertämistä, mikä ei lopulta päädy edes alaviitteeksi historiateokseen.

Juristit vastailevat arkisiin työelämäkysymyksiin lakipäivystysvuorollaan. Luottamushenkilöt ohjeistavat kollegoitaan, miten ylityöt pitikään kirjata. Työsuojeluvaltuutetut muistuttelevat työergonomian tärkeydestä.

Järjestetään vuosikokouksia, koulutetaan freelance-uraa pohtivia, pidetään toimitusosaston pikkujoulut.

Mutta tarkoittaako näiden asioiden arkisuus ja toistuvuus sitä, että ne olisivat tyhjämpäiväisiä? Ei tietenkään tarkoita. Ilman niitä ei ole olemassa liittoa, eikä ilman liittoa ole olemassa edunvalvonnan sankaritekoja.

ENSI VUONNA JOURNALISTILIITTO täyttää 101 vuotta. Tuntuu helpottavalta, jos siitä tulisi journalismin ja journalistien kannalta arkinen, ihan tavallinen ja jopa vähän tylsä vuosi, yksi sadan muun jatkona. Voi kuitenkin olla, että pandemian jatkuessa käy toisin.

Voi olla, että edessä on huimia skuppeja ja voittoja työehtosopimusneuvotteluissa. Voi olla, että joku uusi tekijä kirjoittaa nimensä journalismin historiaan.

Jos ja kun niiden väliin jää joku vähemmän loistelas hetki, ajatellaan lämmöllä sitäkin. ●

KUVA: KAROLIINA PAATOS

Toimittaja Juhani Karila kirjoitti ystäväystään eri maailmassa elävän lapsuudenkaverinsa kanssa.

s.38

Toimittaja
Tiina Merikanto
antaa vinkit
ymmärrettävien
sote-juttujen
tekemiseen.

s.24

Kannen/Takakannen kuva: Touko Hujanen
ja Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 97. vuosikerta
10.12.2021

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 6757 401
(vapaalla 28.2.2022 asti)
VT: VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
Marja Honkonen 050 379 9108

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Martinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 501 0716

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 1/2022
ILMESTYY 5.1.2022,
AINEISTO 8.12.2021

JOURNALISTI 2/2022
ILMESTYY 10.2., AINEISTO 2.2.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Toimittajat pelkäävät numeroita, kirjoittaa datajournalisti Juuso Koponen

Juuso Koponen, teksti ● Aapo Huhta, kuva

JUUSO KOPONEN

- 43-vuotias helsinkiläinen informaatio-muotoilija, datajournalisti, tietokirjailija ja opettaja.
- Koponen+Hildén-suunnittelutoimiston perustaja. Tuottaa datajournalistisia sisältöjä muun muassa *Imageen* ja *Apuun*.
- Opettaa tiedon visualisointia ja datajournalismia useissa suomalaisissa yliopistoissa ja korkeakouluissa.
- Kirjoittanut **Jonatan Hildénin** ja **Tapio Vapaasalon** kanssa *Tieto näkyväksi* -kirjan.
- Taiteen kandidaatti Taideteollisesta korkeakoulusta. Journalismin YAMK-opinnot Haaga-Heliassa loppusuoralla.

Kauppalehti *Optio* julkaisi 29. maaliskuuta verkkosivuillaan jutun, jossa se haastatteli sähköisiä matkustajalauttoja valmistavan yrityksen toimitusjohtajaa. Toimitusjohtaja tarjosi yrityksensä tuotteita vaihtoehdoksi Helsingin kunnallispolitiikan kiistakapulaksi nousseelle Kruunuvuoren siltahankkeelle. Kaksi lauttaa olisi hänen mukaansa ”jopa 90 prosenttia edullisempi” vaihtoehto kuin silta. Lauttojen vuotuinen toimintakustannus alkuinvestoinnin jälkeen olisi vain ”joitakin kymmeniä tuhansia euroja” vuodessa.

Pieni laskuharjoitus juttuun kirjatulla luvulla kuitenkin paljastaa, että pelkästään lauttojen vuotuinen sähkölasku olisi 100 000 euron luokkaa. Kun sen päälle lisätään kulut 2–4 hengen miehistöstä kahdessa työvuorossa sekä siivous-, vartiointi-, huolto- ja hallintokulut, on lauttojen vuosikustannus äkkiä pikemminkin toista miljoonaa kuin muutama kymppitonni – eivätkä mukana edes ole pääoman arvonalenema ja rahoituskulut.

Miksi toimittaja ei huomautta haastateltavalle, että hänen esittämänsä luvut kuulostavat varsin optimistisilta? Yrityksensä tuotteita puffaavalla toimitusjohtajalla jos kenellä on *Journalistin ohjeissa* mainittu ”hyötymistarkoitus”, joten häneen pitäisi suhtautua tietolähteenä kriittisesti. Silti jutussa toistetaan sellaisenaan väitteitä, jotka yksinkertainen laskutoimitus osoittaisi virheellisiksi.

TÄLLAINEN EI VALITETTAVASTI ole poikkeuksellista suomalaisessa journalismissa.

Väitän, että useimmat toimittajat pelkäävät numeroita. Moni soittaa viranomaiselle tai tutkijalle kysyäkseen lukuarvoa, jonka voisi helposti laskea itse. Jos tiedotteessa, haastattelussa tai ulkomaisesta lehdestä kopioidussa uutisessa esitetään jokin numeroihin liittyvä väite, toimittajat eivät osaa tai uskalla kyseenalaistaa tai kontekstualisoida sitä, vaan uutisoivat luvut sellaisenaan.

Numeroita ja tilastoja hyödynnetään aivan liian har-

voin uutistapahtumien asettamisessa laajempaan kontekstiin. Niinpä saamme toistuvasti lukea kauhutarinoita itsekseen tuleen syttyvistä Tesloista (muun muassa *Ilta-Sanomat* 23.4.2019, MTV3.fi 18.12.2020, *Talouselämä* 3.7.2021), mutta emme siitä, että bensiinikäyttöinen auto syttyi itsekseen noin kymmenen kertaa Teslaa todennäköisemmin.

Puutteita on myös tilastolukujen tulkitsemisessa. Esimerkiksi Yle uutisoi 4. maaliskuuta, että ”Espanjassa liki joka toinen alle 25-vuotias on työtön” viitaten maan 39,9 prosentin nuorisotyöttömyyteen. Työttömyysprosentti ilmoitetaan kuitenkin osuutena työvoimasta eli työllisten ja työttömien yhteenlasketusta määrästä – ei koko väestöstä, johon kuuluvat lisäksi muun muassa opiskelijat sekä koti-isät ja -äidit. Todellisuudessa 564 000 espanjalaisista 15–24-vuotiaasta oli maaliskuussa työttömänä – siis 12 prosenttia ikäluokasta, ei ”liki joka toinen”.

On hienoa, että ainakin isoimmat toimitukset ovat Suomessakin heränneet palkkaamaan datajournalismiosaajia. Numerot ovat kuitenkin niin läpileikkaava osa journalismia, ettei niiden käsittely saa olla vain spesialistien työtä. Jokaisen toimittajan pitäisi pystyä käsittelemään lukuja yhtä kriittisesti kuin vaikkapa poliitikkojen puheita. Ymmärrän, että toimittajat eivät ole tilastotieteilijöitä, mutta jo peruskoulumatematiikkaa soveltamalla pääsisi pitkälle.

Tietokirjailija ja toimittaja **David Boyle** on puhunut ”numeroiden tyranniasta”: Asiat, jotka voi ilmaista lukuna, saavat päättäjien ja suuren yleisön huomion. Asiat, joita ei voi ilmaista numeroin, taas jäävät päätöksenteossa jalkoihin. Objektiivisilta tuntuvien numeroiden taakse voi piilottaa isoja arvovalintoja, ja inhimilliset tragediat voi etäännyttää tarkastelemalla niitä vain tilastollisella tasolla.

Jos toimittajilla ei ole taitoa ja rohkeutta haastaa yhteiskunnallisen ja taloudellisten vallankäyttäjien päätöksensä perusteiksi esittämiä lukuja, he eivät pysty täysipainoisesti toteuttamaan tehtävänsä ”vallan vah-
tikoirana”. ●

Journalistiseen osaamiseen perustuva media on Almassa vahvaa, sanoo Alma Consumeria johtava Kari Kivelä. Alma Consumeriin kuuluvat muun muassa Iltalehti ja matkailusivusto Rantapallo.

Mediatalot alkoivat toipua pandemiasta – parhaiten pärjäävät suuret

Janne Itkonen, teksti • Cata Portin, kuva

3,8

Joukkoviestintämarkkinoiden arvo oli viime vuonna noin 3,8 miljardia euroa. Se supistui 3,1 prosenttia eli noin 120 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen joukkoviestintä- ja kulttuuritilaston laskelmiin.

Lähde: Tilastokeskus

Kansainvälinen lehdistö ja järjestöt kritisoivat suomalaistoimittajien saamia syytteitä *Helsingin Sanomien* viestikoe-keskusjutusta. Lue lisää: journalisti.fi

Alkuvuoden tuloskehityksen perusteella mediatalot näyttävät toipuvan hyvin korona-ajasta. Suhde digimurrokseen jakaa kuitenkin yhtiöitä kahteen kastiin.

Analyysiyhtiö Inderesillä media-yhtiöitä seuraava analyytikko **Petri Gostowski** näkee mediakentän lyhyen tähtäimen tilanteen hyvänä. Korona-aikana voimakkaasti pudonnut mainosmarkkina on palautunut hyvin, vaikka vuoden 2019 huipputasolla ei vielä ollakaan. Mainosmarkkina on kuitenkin jakautunut entistä voimakkaammin.

”Digimainonta vetää huomattavasti paremmin kuin printtimainonta. Pitkään käynnissä ollut rakenteellinen murros näkyy tässä ja vaikuttaa median toimijoihin eri tavalla”, Gostowski sanoo.

Sisältöjen tuomassa liikevaihdossa ei ole ollut suuria muutoksia. Gostowskin mukaan on jo pitkään ollut selvää, että laadukkaista journalistisista sisällöistä ollaan valmiita maksamaan myös digitaalisissa muodossa.

PARHAITEN MEDIAKENTÄSSÄ PÄRJÄÄVÄT tällä hetkellä isot toimijat Alma Media ja Sanoma. Molemmat ovat sopeutuneet hyvin median digimurrokseen. Lisäksi konsernitasolla Sanoman oppimispalvelut ja Alma Median markkinapaikat ja digitaaliset palvelut ovat mediatoimintoja suurempia ja tuottavampia.

Alma Median liikevaihto kasvoi tammi-syyskuussa edelliseen vuoteen verrattuna 17,3 prosenttia. Mediatoimintojen 72,5 miljoonan liikevaihdossa oli 6,4 prosenttia kasvua. Media-mainonta kasvoi 22,5 prosenttia ja *Iltalehden* digitaalinen mainosmyynti oli heinä-syyskuussa ennätystasolla. Alma Median oikaistu liikevoitto kasvoi tammi-syyskuussa 33,1 prosenttia 45,5 miljoonaan.

Ennätysellisen vahvaa kasvu ja kannattavuus olivat markkinapaikoissa ja rekrytointi-ilmoituksissa, mutta Alma Consumer -liiketoimintaa johtavan **Kari Kivelän** mukaan myös journalistiseen osaamiseen perustuva media on Almallakin vahvaa.

”Talousmediassa meillä on vahva osaaminen ja erikoistuminen kohderyhmään. *Iltalehti* on keskittynyt voimakkaasti digitaaliseen mediaan ja tuonut onnistuneesti mukaan myös maksullisen sisällön”, Kivelä sanoo.

Sanoma Media Finlandin liikevaihto kasvoi

tammi-syyskuussa 12 prosenttia 451,2 miljoonaan. Kasvua ajoivat alueellisen sanomalehti-liiketoiminnan oston ja mainosmyynnin toipumisen lisäksi erityisesti vuoden alkupuoliskolla lisääntynyt tilausmyynti.

Yhtiön osavuositarkastuksen mukaan digitaalinen mainosmyynti ylitti tammi-syyskuussa ensimmäistä kertaa painetun mainosmyynnin euroissa mitattuna. Sanoma Median operatiivinen liikevoitto kasvoi alkuvuonna 10 prosenttia.

PÖRSSIN PIENEMMISSÄ MEDIATALOISSA kehitys on ollut heikompaa. *Karjalaista* kustantavan Puna Musta Median konsernin liikevaihto kasvoi tammi-syyskuussa vain 0,5 prosenttia 74,5 miljoonaan ja liiketulos oli 2,1 miljoonaa euroa tappiolla.

Vaikeudet johtuivat erityisesti painoliiketoiminnasta, johon korona on iskenyt rajusti. Medialiiketoiminnassa liikevaihto kasvoi 1,6 prosenttia ja liikevoitto oli 1,5 miljoonaa.

Ilkka-Yhtymän liikevaihto kasvoi tammi-syyskuussa 8,4 prosenttia viime vuodesta ja oli 35,7 miljoonaa euroa. Media- ja markkinointipalveluiden liikevaihto kasvoi viisi prosenttia. Ilmoitustuotoissa Ilkka-Yhtymä raportoi vajaan kahden prosentin kasvusta, sisältötuotot taas lasivat vajaan puolitoista prosenttia. Muun muassa sanomalehtipainotoiminnan lopettamisesta aiheutuneet kustannukset painoivat liiketuloksen 278000 euroa tappiolle. Kertaeristä oikaistu liikevoitto oli samalla tasolla kuin viime vuonna.

Ilkka-Yhtymä on aloittanut vahvat panostukset markkinoinnin ja viestinnän teknologiapalveluihin ja Puna Musta digitaalisiin palveluihin. Näin ne pyrkivät Inderesin Petri Gostowskin mukaan löytämään samoja ratkaisuja mediamurrokseen, mitä Sanoma ja Alma ovat jo onnistuneet tekemään.

”Näiden strategioiden onnistuminen on heidän pidemmän tähtäimen kehityksensä kannalta ratkaisevaa”, Gostowski sanoo.

KARI KIVELÄN MIELESTÄ koko suomalaisen mediakentän tulevaisuuden avainkysymys on se, pystyvätkö alueellisesti vahvat mediatoimijat digitalisoitumaan Alman ja Sanoman tapaan.

”Tähän pitää ehdottomasti suhtautua optimistisesti, koska muissa Pohjoismaissa pienemmätkin paikallismediat näyttävät onnistuvan saamaan ihmiset maksamaan digitaalisista sisällöistä.” ●

"Muissa Pohjoismaissa pienemmätkin paikallismediat näyttävät onnistuvan saamaan ihmiset maksamaan digitaalisista sisällöistä."

Kari Kivelä, Alma Consumerin johtaja

"Palkkiosuosituksset ovat tärkeä selkänöja myös freelancerina pitkään työskennelleille. Meillä on jäseniä, jotka ovat onnistuneet neuvottelemaan itselleen palkkioita suositusten mukaan tai jopa niiden ylikin."

Suomen freelance-journalistien puheenjohtaja Maria Markus Journalistin verkkosivuilla 16.marraskuuta

Venäjä tiukensi toimittajia koskevaa viisumikäytäntöään. Muutos aiheuttaa journalistiteille lisätöitä ja kustannuksia. Lue lisää: journalisti.fi

Journalistiliiton puheenjohtaja Hanne Aho, talous- ja hallintopäällikkö Sirpa Hannula ja edunvalvontajohtaja Petri Savolainen odottivat kokouksen alkua 25. marraskuuta. Tänä vuonna sata vuotta täyttäneen liiton valtuusto oli koolla keväällä vain etänä. Syyskokous ehdittiin pitää juuri ennen kuin koronatilanne jälleen paheni.

Satavuotisvaltuusto puhui etätyöstä, yhdistyksistä ja lehdistönvapaudesta

Marja Honkonen, teksti • Kimmo Penttinen, kuva

Journalistiliiton satavuotisvaltuustoa puhutivat muun muassa etätyö, lehdistönvapaus tilanne maailmalla sekä liiton yhdistysten yhteistyö.

Liiton puheenjohtaja **Hanne Aho** haastoi media-alan työnantajat kehittämään työelämää työntekijöitä arvostavaan suuntaan. Hän arvioi etätyökysymysten nousevan keskeisiksi tulevaisuudessa. Moni haluaa todennäköisesti jatkaa etätöitä myös sen jälkeen, kun koronatilanne paranee ja suositukset eivät siihen enää velvoita.

”Nyt on se hetki, jolloin yritysten pitäisi houkutella työntekijöitä – olla kiinnostava, työehtoja ja työntekijöiden ääntä kunnioittava työnantaja”, Aho sanoi puheessaan valtuustolle.

Liitto aikoo kartoittaa hyviä etätyökäytäntöjä.

Valtuusto myös vaati Suomea auttamaan suomalaisia tiedotusvälineitä auttaneita afganistani-

laistoimittajia turvaan. Lisäksi liitto aikoo muun muassa selvittää mentorointiohjelman perustamista valkovenäläisten kollegojen tueksi.

VALTUUSTO HYVÄKSYI liiton budjetin ja toimintasuunnitelman vuodelle 2022. Liitto ennakoii tuloksensa parantuvan, sillä työttömyyskassamaksut alenevat selvästi Finkan fuusioituessa uuteen A-kassaan. Kuluvana vuonna liitto varautui tappioihin, mutta ensi vuonna se arvioi tuloksen jäävän 56 000 euroa plussalle. Yhdistysrajat ylittäviin koulutuksiin korvamerkittiin 30 000 euroa. Jäsenmaksu pysyy 1,4 prosentissa.

Journalistiliiton valtuusto oli koolla Helsingissä 25.–26. marraskuuta. ●

Valtuusto hyväksyi Journalistiliittoon myös uuden jäsenyhdistyksen. Lue lisää s. 34.

KOPIOSTO LAHJOITTI TUKIRAHASTOLLE 50 000 EUROA

Uhkailun ja häirinnän kohteeksi joutuneita media-alan ammattilaisia tukeva Journalistien tukirahasto saa tekijänoikeusjärjestö Kopiostolta 50 000 euron lahjoituksen. Lahjoitus julkistettiin Journalistiliiton 100-vuotisjuhlavaltuuston iltajuhlissa 26. marraskuuta.

”Kopioston avustus turvaa tukirahaston toimintaa vuosiksi eteenpäin”, Jokesin puheenjohtaja **Ville Hänninen** sanoo.

Journalistien tukirahasto toimii Journalistien kulttuurin edistämissäätiön Jokesin alaisuudessa.

Tukirahasto on toimintansa aikana käsitellyt 13 hakemusta. Avustuksia on myönnetty kahdeksalle hakemukselle, yhteensä 48 669 euroa. Avustuksella voi esimerkiksi hankkia lakineuvontaa rikosilmoitusta varten, saada kriisiterapiaa tai asennuttaa turvalaitteita kotiin.

Nina Erho

LIITTO KOROTTI VIKES-TUKEAAN

Journalistiliitto on päättänyt korottaa satavuotislahjanaan Viestintä ja kehitys -säätiölle myöntämäänsä tukea. Liiton valtuusto päätti, että vuosittainen tuki nostetaan yhteen prosenttiin liiton jäsenmaksutuloista, kun se aiemmin oli 0,7 prosenttia. Tuki kasvaa yli 40 000 euroon.

Vikes tukee media-alan ammattilaisia ja sananvapautta kehittyvissä maissa. Tänä vuonna järjestö pääsi ulkoministeriön ohjelmatuken piiriin. Se tarkoittaa, että ministeriö tukee Vikesiä vuosina 2022–2025 yhteensä 1,9 miljoonalla eurolla. Aiemmin Vikes on saanut tukea yksittäisiin hankkeisiin.

Marja Honkonen

OIKAISU

Journalistissa 9/2021 kerrottiin virheellisesti 1700 ihmisen pyytäneen vuoden 2020 verotietojensa salaamista. Verotietonsa halusi todellisuudessa salata yli 2300 ihmistä.

LIITTO PALKITSI SEITSEMÄN JÄRJESTÖTOIMIJAA

Journalistiliitto on palkinnut erilaisissa liiton tehtävissä ansiotuneita luottamushenkilöitä. Liitto jakoi 100-vuotisjuhlavaltuuston illallisilla ansiomerkit **Jussi Ahlothille, Kimmo Lundénille, Viveca Dahlille, Eila Saukkoselle, Taru Paavosepälle, Risto Pikkupeuralle, Sari Taussille ja Ritva Setälälle.**

Ansiomerkin saaneet ovat toimineet monipuolisesti erilaisissa järjestö- ja luottamustehtävissä, muun muassa pääluottamushenkilöinä, toimitusosastoissa, yhdistyksissä sekä esimerkiksi liiton valiokunnissa.

Ansiomerkki myönnetään ansiokkaasta toimin-

nasta Journalistiliiton hyväksi. Ansiomerkkiä voivat esittää jäsenyhdistykset, osastot ja myös yksittäiset jäsenet. Myöntämisestä päättää liiton hallitus.

Marja Honkonen

Mediapomo, muista rekrytoidessa käytöstavat!

KUVA: MEERI UTTI

Jos sairaala haluaa uuden hoitajan, työnantaja ponnistelee saadakseen edes muuttaman hakijan innostumaan. Ruokapalvelualalla on niin vaikea haalia työväkeä, että suurtpahtumien kahvilatyössä on nähty jopa alan ylintä johtoa. It-yhtiöissä työntekijöille maksetaan palkkioita, jos he saavat houkuttua työpaikalleen osaajia.

Toimituksissa voidaan sen sijaan vielä ajatella, että te tyytymättömät, sen kun lähdette. Torilla on jono tulijoita.

Mediatilat toimivat välillä niin kehnosti etsiesään uusia työntekijöitä, ettei oikein tiedä, onko kyse kyvyttömyydestä vai ajattelemattomuudesta. Siellä missä töitä hakevat journalistit kohtaavat, vaihdetaan karuja tarinoita.

NELIKYMPPISEN ERIKOISTOIMITTAJAN rekrytointikokemus on outo, mutta valitettavan tosi.

Maineikas lehtitalo etsi huippuosaaajaa. Valinnan piti olla varma. Hakijalta kysyttiin jo, minä päivänä hän seuraavalla viikolla aloittaisi. Pari päivää myöhemmin yritys ilmoitti, ettei olekaan kiinnostunut.

Sitten sama yritys soitti uudelleen. Jälleen tarjottiin työtä, tällä kertaa kuvio kuulemma olisi selvä. Yhteydenottoa ei kuitenkaan koskaan tullut.

Myöhemmin hakija sai jälleen työtarjouksen samasta paikasta ja vakituisesta työstä, pahoittelujen kera. Hakija nieli ylpeytensä ja suostui. Olihan talo iso ja perinteikäs. Tähänkään lupaukseen ei kuitenkaan koskaan palattu.

Parin kuukauden kuluttua samat pestit olivat jälleen auki. Hakija kokeili vielä kerran. Johtaja kiitti hakemuksesta, muttei enää ottanut haastattelua.

Esimerkkejä riittää. Työnhakijoille ehdotetaan yt-lain kiertämistä eli pitäisi perustaa yritys paikan saadakseen. Kuukausien rekrytointiprosessi lopetetaan tekstiviestillä. Hakijoita kuormitetaan turhilla kaavakkeilla, joissa samat tiedot kysytään monissa kohdissa.

ERITYISEN TYMPEÄÄ työnhaussa on ikääntyneiden kohtelu. Lehtitalo teetti hieman yli viisikymppi-

sellä toimittajalla työlään paketin ennakkotehtäviä, vaikka työpaikkaan ei lopulta palkattu ketään.

Osaavat konkarit sijoitetaan samaan hakijalaa-riin määräaikaaisuudesta kilpailevien harjoittelijoiden kanssa. Pätkäpestikään ei irtoa helposti, kun työn tekee halvemmalla samasta talosta aiemmin ulos heitetty, pakon edessä freelanceriksi päätnyt kuusikymppinen.

Ikäsyrintä on paitsi vastenmielistä, myös järjenvastaista. Amerikkalaistutkimuksen mukaan menestyksekkäimmät startupit perustetaan keski-ikässä, 45-vuotiaana. Suomessa keski-ikäisten energiasta ei ilmeisesti ole kuultu, sillä 55-vuotiaan on jo vaikea työllistyä.

Samaan aikaan odotettavissa oleva elinikä nousee. Vaikka aivojen hevosvoimat olisivatkin vahvimmillaan kolmikymppisenä, ammattitaidon määrä voi kasvaa vielä yli 80-vuotiaanakin. Yhdeksänkymppinen **Warren Buffett** on sijoittamisen guru, kahdeksänkymppinen **Jyrki Vesikansa** teki historian väitöskirjan, 73-vuotias **Sauli Niinistö** johtaa Suomea.

Erlaisista ja eri-ikäisistä ihmisistä koostuvat työpaikat ovat kekseliäämpiä, yhteisöllisempiä ja pitkän päälle kannattavampia sekä organisaatioille että yhteiskunnalle.

Kun suomalaisyritykset sulkevat ovensa kokemukselta, maailmalla on käynnissä vastaliike. Esimerkiksi Boeing ja General Motors kutsuvat vanhempia osaajiaan takaisin töihin heille räätälöityjen ohjelmien avulla. Ilmiöllä on nimikin, *returnship*.

TOIMITTAJAPIIRIT OVAT PIENET. Hakijoiden huono kohtelu on varma tapa tarvella työnantajakuva. Sitä olisi helppo kohentaa yksinkertaisilla käytöstavoilla:

Älä lupaile liikojia. Ole ripeä ja kerro aikatauluista. Palaa asiaan sovittuna aikana. Tiedota osallisille, missä mennään. Älä tuijota ikää.

Mediajohtaja, värväsi sitten vanhaa tai nuorta taitajaa, muista ainakin yksi asia:

Älä ainakaan läheta työnhakijoille hylkäysviestejä automaattilla perjantain ja lauantain välisenä keskiyönä.

Voi syntyä kuva, ettet oikein välitä työntekijöistä. ●

Ilkka Ahtiainen, 49

- MTV Uutisten uutispäätoimittaja vuodesta 2020. Työskennellyt MTV:llä vuodesta 2012 lähtien.
- Työskenteli aiemmin *Helsingin Sanomissa* yli kymmenen vuotta kaupunkitoimituksessa, politiikan toimittajana ja Saksan ja Keski-Euroopan kirjeenvaihtajana sekä Sunnuntai-toimituksen uutispäällikkönä ja vt. esihenkilönä.
- Saksankielisten maiden kulttuurijärjestön Finland Institutin säätiön hallituksen jäsen, Karjalan Liiton Vuoksen Säätiön hallituksen jäsen ja Sotaveteraaniliiton viestintätoimikunnan jäsen.
- Koulutukseltaan yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta, pääaineena tiedotusoppi.
- Harrastaa jalkapallon katselua, "reserviläistouhuja", viulunsoittoa ja Rotary-toimintaa.
- Naimisissa, kaksi lasta. Asuu Helsingissä.

Olet vähän kaappipersu, Ilkka Ahtiainen

MTV Uutisten päätoimittaja arvostaa laaja-alaisia yleispoliitikkoja, eikä edes Tampereen yliopisto tehnyt hänestä vihervassaria.

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

Maikkarin uutistoiminnalla menee takavuosien vaikeuksien jälkeen hyvin. Näin se homma kääntyy, kun toimintaa johtaa mieskaksikko.

Onhan meillä toimituspäällikkönä **Mona Haapsaari**, joka edustaa naissukupuolta menestyksessämme. Totuus on, että **Merja Ylä-Anttilan** johdolla Maikkarin uutiset kaivautui ylös suosta, jonne se aikanaan päätyi.

Olet aktiivinen reserviläinen ja entinen Saksan-kirjeenvaihtaja. Toimitusten johtamisessa voisi olla enemmän preussilaista sotilaskuria.

Moni yllättyisi, jos tietäisi, miten preussilaista tv-tuotantojen tekeminen on. Se on todella kurinalaista ja järjestelmällistä hommaa. Toimitukset ovat luovien ihmisten yhteisöjä, joten en usko, että "äksisillä" ja simputuksella voisi kovin hyvin motivoida toimittajia.

Kuulut MTV:n Vesa Kallionpään, IS:n Timo Haapalan sekä IL:n Mika Koskisen ja Juha Keskisen muodostamaan "Inhoamme Marinin naishallitusta" -salaseuraan.

Minulla ei ole tunnesidettä Marinin hallitukseen – ei puolesta eikä vastaan.

Ihaillet Jussi Halla-ahon ajattelua. MTV:n toimituksessa moni ihmettelee innokkuuttasi.

Halla-aho on yksi kiinnostavimmista poliittisista hahmoista Suomessa, mutta edustan sellaista toimittajasukupolvea, joka arvostaa enemmän laaja-alaisia yleispoliitikkoja kuten **Ben Zyskowitz**, **Suvi-Anne Siimes** tai vaikka **Jan-Erik Enestam**.

Isäsi oli armeijan lentäjä. Sinä päädyit vasemmistoajatuksesta tunnetun Kaarle Nordenstrengin oppiin Tampereen yliopistoon. Siitä ei tullut kotoa kiitoksia.

Hain Tampereen yliopistoon äidin neuvosta, siinä ei isällä ollut osaa. Täytyy sanoa, että se oli erinomainen neuvo äidiltä.

Haaveilit teini-ikäisenä ammattiviulistin urasta, mutta se olisi ollut liikaa isällesi.

Isäni on ihan armoton musiikkimies, joka innosti, kannusti ja vähän painostikin minua musiikkiharrastuksen pariin. Kyllä se oli itsestä kiinni, ettei minusta tullut am-

mattimuusikkoa. En vain ollut tarpeeksi hyvä.

Olet Tampereen maisteri ja elävä esimerkki siitä, että Tampereen yliopisto ei tee ihmisestä "vihervassaria".

Opiskeluaikani eli 1990-luvun puoliväli oli tosi epäpoliittista aikaa, eikä politiikalla ollut minkäänlaista osaa meidän opinnoissamme. Jos joku vasemmistoaate olisi puhaltanut siellä, se ei olisi tehnyt minusta vihervassaria.

Olet vähän kaappipersu, mutta julkisessa työssä kaapissa oleminen on käytännössä mahdotonta.

Miten niin vähän! Jos somejulkisuudessa vähänkään nostaa esiin humanitaarisen maahanmuuton haittapuolia, siitä saa persu-polttomerkkin välittömästi.

Kannatat toimittajien poliittisten kantojen selvittämistä ja tulosten julkistamista.

Ainakin yleisön palautteen mukaan toimittajien kannat selviävät rivien välistä, joten ei tätä kannata selvittää. Kannatan sitä, että toimituksissa on eri taustaisia ja aatesuuntaisia ihmisiä. Mielestäni MTV:n uutisissa olemme onnistuneet tässä suhteessa hyvin.

Olet kirjoituksissasi vastustanut voimakkaasti hallituksen koronatoimia. Ruotsin koronalinja olisi ollut sinusta parempi.

Ruotsille ei ollut kunniaksi koronan alkuvaihe, mutta nyt Ruotsi on ihan parasta A-ryhmää, jos vertaa kuolintalvissa verrokkimaihin. Olen koettanut seurata tarkoin sitä, mitä haittavaikutuksia hallituksen rajoitustoimilla on ollut.

Olet jättänyt kahdesti JSN-päätöksestä eriävän mielipiteen ja jäänyt vähemmistöön äänin 11–2. Huomaat usein muutkin jääväsi mielipiteinesi vähemmistöön.

Pystyn näissä JSN-tapauksissa hyvin seisomaan kantani takana. Kannattaa muutenkin joskus olla eri mieltä, jos ryhmäpaine tuntuu ajavan samanmielisyyteen.

Olet helposti lähestyttävä pomo varsinkin, jos tajuaa olla kanssasi samaa mieltä.

Olen hyvä pomo, ja jos joku on tästä eri mieltä, hän on väärässä. ●

Näin syntyy Radio Suomen soittolista

Lähes puolet Yle Radio Suomen lähetyksajasta koostuu soittolistamusiikista. Pyysimme musiikkipäällikkö Johan Lindroosia selittämään, miten kanava laatii soittolistansa.

Manu Haapalainen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

Johan Lindroos on ollut Radio Suomen musiikkipäällikkö vuodesta 2017. Sitä ennen hänen vastuullaan olivat Ylen Radio X3M:n ja Radio Vegan musiikit.

Kuva: Jyrki Valkama / Yle

yle RADIO SUOMI

- Kanava on suunnattu aikuisille suomalaisille.
- Kanava on Suomen kuunnelluin. Kuuntelijaosuus on 38 prosenttia.
- Radio Suomi on maanlaajuinen. Ohjelmaa lähettävät Pasilan lisäksi 18 aluetoimitusta, jotka ovat äänessä arkisin kello 6–10 ja 14–18. Alueiden soittolistat ovat olleet syksystä 2017 lähtien keskenään identtiset.
- Soittolistamusiikki kattaa noin 60 prosenttia viikoittaisesta lähetyksajasta. Kanava soittaa myös toivemusiikkia ja musiikki-toimittajien itse omiin ohjelmiinsa valitsemaa musiikkia.
- Yli 70 prosenttia soittolistamusiikista on suomalaista.

noin
45

uutuuskappaleeksi
laskettavaa
biisiä joka viikko

Yli
70%

soittolistamusiikista
on suomalaista.

1 000–2 000

musiikkipäällikölle tarjottua
kappaleita kuukaudessa

Noin

60%

viikoittaisesta lähetyksajasta on soittolistamusiikkia.

Kuuntelijaosuus

38%

"Ihan kaikkia ei ole pakko kuunnella, esimerkiksi ulkomaista black metallia."

Soittolistalle päätyneet kappaleet

- Soittolistalla on noin 45 uutuuskappaleeksi laskettavaa biisiä kerrallaan – siis viime aikoina soittolistalle nostettua esitystä.
- Soittolistan kategoriassa A on yksi biisi kerrallaan. Se soi eniten, yhden kerran vuorokaudessa. B-, C-, D- ja E- kategorian kappaleet soivat vähemmän, esimerkiksi B-listan kappaleet noin 4 kertaa viikossa.
- Haastatteluhetkellä A-kappale on **Ellinooran Gröna Lund**.
- Soittolistakappaleet soivat huomattavasti harvemmin kuin kaupallisilla kanavilla. Näin tarjonnasta saadaan laajempi, Lindroos sanoo.
- Jos kappale saa todella huonoa kuulijapalautetta, se voi pudota soitosta hyvinkin pian.
- Jokaisen soittolistatunnin käy ennen lähetystä läpi ihminen.

”Mitään aikasääntöä ei kuitenkaan ole – kuten ei sillekään, miten kauan suosittu kappale voi pysyä soittolistalla. Seuraan toki palautetta, muita radiokanavia ja sitä, miten puhuttu kappale ylipäänsä on.”

”Näin varmistetaan, että soittolista on tunnelmaltaan sopiva ja kappale ei soi tasan samaan aikaan kuin edellisellä kerralla.”

Soittolistan muodostuminen

- Kappaleita tarjotaan musiikkipäällikölle 1000–2000 kuukaudessa. Niitä tarjoavat sekä levy-yhtiöt että artistit ja näitä edustavat promoottorit tai managerit.
- Suurin osa kappaleista on ulkomaista musiikkia, jonka mahdollisuudet päästä Radio Suomen soittolistalle ovat heikot.
- Radio Suomen musiikkipäällikkö Johan Lindroos valitsee viikossa 8–10 kappaletta jatkoon, soittolistaraadin arvioitavaksi.
- Raati koostuu Ylen omista musiikkitoimittajista ja juontajista, Pasilasta ja aluetoimituksista.
- Raatilaiset saavat kuulla kappaleen, mutta esittäjää tai kappaleen nimeä ei kerrota etukäteen. Kappaleista keskustellaan ja keskustelujen perusteella musiikkipäällikkö Lindroos päättää, mitkä kappaleet otetaan soittolistalle.
- Selkeää reseptiä soittolistalle pääsyyn ei ole. Raati puhuu erityisen paljon teksteistä. ”Ne ovat tärkeitä suomalaisille”, Lindroos sanoo.
- Noin 2–3 uutta kappaletta otetaan soittoon joka viikko.
- Kappaleista ei tehdä kuulijatutkimuksia, vaan soittolistaraati päättää valinnat soittolistalle.

”Näin voimme noudattaa Ylen kulttuuritehtävää, ja valinnat ovat journalistisemmin perusteltuja.”

ON
AIR

Joulun aika

- Joulunpyhien ja itsenäisyyspäivän musiikki valitaan erikseen. Normaali soittolista ei ole käytössä.
- Ensimmäiset joululaulut tulevat soittoon itsenäisyyspäivän jälkeen.
- 17. – 26.12. Radio Suomi soittaa vain joulumusiikkia.

JOURNALISMI TUOMIOILLA

Annica Lindström ja monet muut toimittajat ovat joutuneet oikeuteen työnsä takia. Miltä tutkinnan kohteena oleminen tuntuu ja ymmärtääkö oikeusjärjestelmä journalistteja? ➡

Manu Marttinen, teksti • Touko Hujanen, kuvat

Toimittaja Annica Lindströmin kunnianlouk-
kausiasian oikeuskäsittely on kestänyt jo viisi
vuotta. Prosessi on ollut hänelle raskas:
"Olisi hienoa, jos voisi sanoa, että tämä ei
ole vaikuttanut, mutta tietenkin se vaikuttaa
alitajuisesti."

Maaliskuussa 2016 toimittaja **Annica Lindström** oli lopettamassa työpäiväänsä *Nya Ålandin* toimituksessa Maarianhaminassa, kun hänen puhelimensa soi. Soittaja oli kilpailevan lehden, *Ålandstidningenin* toimittaja. "Oletko sinä se Annica Lindström, jota vastaan on nostettu syytteet", toimittaja kysyi.

Lindströmin päässä löi tyhjää.

"En tiedä, mistä on kysymys", hän sai sanottua.

Lindström ajatteli ensiksi, että kyse on paikallisen sarjavalittajan touhuista. Eräällä ahvenanmaalaispoliitikolla oli tapana tehdä rikosilmoituksia toimittajista ja poliittisista vastustajistaan.

Lindström meni heti seuraavana päivänä Ahvenanmaan käräjäoikeuteen selvittämään asiaa. Ilmeni, että häntä ja lehden silloista päätoimittajaa **Jonas Bladhia** vastaan oli nostettu syytteet yksityiselämää loukkaavasta tiedonvälityksestä ja kunnianloukkauksesta.

Syytteiden takana oli *Nya Ålandissa* pari viikkoa aiemmin julkaistu uutisjuttu, jonka Lindström oli kirjoittanut *Long Play* - verkkolehdestä julkaistun artikkelin pohjalta.

Long Playn artikkeli, *Tämä mies on vaarallinen*, kertoi ahvenanmaalaisen elokuvateatteriyrittäjän liiketoiminnasta Turussa. Artikkelin mukaan poliisi epäili miestä muun muassa tekijänoikeusrikkoksesta. Jutussa kerrottiin myös, että tapahtuma-aikaan alle 60-vuotias mies olisi avioitunut elokuvateatterikiinteistön omistaneen, yli 80-vuotiaan muistisairaana naisen kanssa.

Mies tuomittiin myöhemmin ehdolliseen vankeuteen kirjanpitorikkoksesta ja tekijänoikeusrikkoksesta.

Long Play julkaisi artikkelissaan miehen nimen, mutta *Nya Ålandin* jutussa nimeä ei mainittu. *Nya Åland* julkaisi verkkojutussaan kuitenkin linkin alkuperäiseen artikkeliin. Syytteen mukaan lehti saattoi näin toimiessaan miehen nimen lukijoiden nähtäville jo poliisin esituskintavaiheessa.

VIISI JA PUOLI VUOTTA MYÖHEMMIN Lindström istuu töölöläiskahvilassa juomassa aamukahvia. Oikeusjuttu linkin julkaisemisesta on yhä kesken.

Lindström oli *Nya Ålandissa* politiikan toimittajana, mutta teki juttuja muistakin aiheista. *Long Playn* jutun kääntäjäksi hän valikoitui lähinnä siksi, että osasi suomea riittävän hyvin.

Lindström ei voinut kuvitella joutuvansa vuosien oikeusprosessiin tavanomaisen uutisjutun takia. Hän oli asunut Ahvenanmaalla uutisen tehdessään reilun vuoden, eikä ollut koskaan kuullut saati tavannut miestä, josta *Long Play* kertoi jutussaan.

"Nyt vain toivon, että tämä tulisi pian kannaltani hyvään päätökseen", Lindström sanoo.

Tämä panee mieltimään, että mihin suuntaan olemme menossa, kun nyt on käynnissä useita korkean profiilin tapauksia, joissa on nostettu syyte toimittajaa vastaan.

Annica Lindström, toimittaja

Ahvenanmaan käräjäoikeus hylkäsi syytteet, mutta Turun hovioikeus tuomitsi päätoimittajan ja Lindströmin sakkorangaistukseen. Nyt he odottavat korkeimman oikeuden tuomiota. Se luvattiin viime syksynä antaa "noin vuoden kuluessa", mutta tuomiota ei ole joulukuun alkuun mennessä kuulunut.

"En ole ajatellut asiaa viittä ja puolta vuotta joka päivä, mutta kyllä se aika usein tulee mieleen. Tämä on vienyt energiaa ja resursseja, vaikka olen täysin vakuutunut siitä, että tein oikein."

Lindström ei halua ottaa kantaa häntä vastaan nostettuihin syytteisiin, mutta oikeusprosessin pituus tuntuu Lindströmistä täysin järjettömältä, koska kyseessä on päiväsakoilla rangaistava rikos.

"Luotan tietenkin suomalaiseen oikeusjärjestelmään, mutta tämä panee mieltimään, että mihin suuntaan olemme menossa, kun nyt on käynnissä useita korkean profiilin tapauksia, joissa on nostettu syyte toimittajaa vastaan."

Long Playta vastaan ei nostettu syytteitä, vaikka lehti julkaisi ahvenanmaalaismiehen nimen ja paljon kiusallisia tietoja hänestä.

LINDSTRÖMIN TAPAUS EI OLE AINOA viimeaikainen oikeusjuttu, joka on herättänyt journalistien keskuudessa kummastusta.

Johanna Vehkoo kertoo, että Oikeusjuttu-kirjan julkaisemisen ansiosta hän on päässyt yli pahimmista peloistaan ja ahdistuksen tunteista, joita oikeusprosessi on aiheuttanut. "Helsingin Kirjamesseilla paikalla oli myös pari äärioikeiston striimaajaa. Huomasin, että en enää pelkää. He eivät voi minulle enää kaiken tämän jälkeen yhtään mitään."

Helsingin Sanomien kahta toimittajaa ja heidän esihenkilöään syytetään turvallisuusalaisuuden paljastamisesta ja paljastamisen yrityksestä. Syytteet liittyvät Puolustusvoimien viestikoekeskusta käsittelevää juttuun, jonka tiedot *HS* on kertonut löytyvän myös julkisista lähteistä.

Toimittaja **Johanna Vehkoo** odottaa korkeimman oikeuden tuomiota oululaisen entisen kuntapoliitikon ja monista rikoksista tuomitun **Junes Lokan** kunnian loukkaamisesta. Toimittaja **Tommi Parkkonen** sai syytteen alkukesästä 2021 Lokan kunnian loukkaamisesta, joka tapahtui Twitter-viestillä.

Vuonna 2019 *Etelä-Suomen Sanomien* yhdeksän toimittajaa joutui noin vuoden kestäneeseen rikostutkintaan, kun paikallinen poliitikko syytti lehden toimittajia kunnianloukkauksesta. Lehti uutisoi poliitikon ahdistelleen toista poliitikkoa. Tapauksen johdosta ei nostettu kenellekään syytteitä epäillyn rikoksen vähäpätöisyyden takia.

Ylen toimittaja **Sara Rigatelli** joutui puolestaan vuonna 2018 poliisitutkintaan epäiltynä elokuvaohjaaja **Aku Louhimiehen** kunnian loukkaamisesta. Yle uutisoi vuonna 2018 Louhimiehen epäasiallisista työtaivoista, joita ohjaaja pyysi anteeksi julkisesti. Poliisi lopetti esitutkinnan, koska näyttöä rikoksesta ei löytynyt.

Tapaukset ovat keskenään erilaisia, mutta ne herättävät kysymyksen siitä, onko oikeusjärjestelmällä riittävä käsitys siitä, miksi toimittajat uutisoivat arkaluonteisista asioista ja nostavat julkisuuteen myös salaiseksi luokiteltuja asiakirjoja.

Ymmärtääkö suomalainen oikeusjärjestelmä toimittajan työtä?

EI RIITTÄVÄN HYVIN. Ei ainakaan, jos asiaa kysyy Johanna Vehkoolta, jonka viisi vuotta kestänyt oikeusprosessi on koetellut monen muunkin uskoa oikeudenmukaisuuteen. Vehkoo on saanut Oulun käräjäoikeudelta ja Rovaniemen hovioikeudelta tuomion kunnianloukkauksesta.

”Tässä on ollut niin monta kohtaa, jossa suuntaa olisi voinut korjata, mutta sitä ei ole tapahtunut, vaan koko ajan on ilmennyt kaikkea uutta ja ällistyttävää. Usko oikeusjärjestelmään on aika pohjamudissa tällä hetkellä”, Vehkoo sanoo.

Vehkoo teki oikeusprosessistaan *Oikeusjuttu*-kirjan, joka ilmestyi lokakuussa. Kirjassaan hän käy läpi painajaismaista oikeustaisteluaan, joka sai alkunsa *natsi*, *natsipelle*- ja *rasisti* -sanojen käytöstä rajatulle joukolle julkaistussa Facebook-päivityksessä vuonna 2016. Päivitys käsitteli äärioikeiston häirinnän siirtymistä verkosta tosielämän tilanteisiin.

Nyt, marraskuussa 2021, Vehkoo vaikuttaa videopuheluhaastattelussa helpottuneelta ja hyväntuuliselta. Kirjan kirjoittaminen ja varsinkin sen julkaiseminen ovat auttaneet henkisesti. Kokemus oli puhdistava, Vehkoo sanoo.

”Olen vapautunut kaikesta pelosta, ahdistuksesta ja piilottelusta, jota olen vuosien varrella kokenut. Olen tehnyt paljon töitä sen eteen, että pystyn nyt elämään suht’ normaalia elämää ja keskittymään taas töihin.”

Vehkoo toivoo, että korkeimmasta oikeudesta tulisi hänelle myönteinen päätös. Asianajaja **Martina Kronströmin** laatima 37-sivuinen valituslupahakemus on Vehkoon mukaan niin hyvin argumentoitu, että ”jos sillä ei tule tuomio kumottua, niin sitten ei millään”.

Vehkoo kokee kuitenkin olevansa edelleen samassa löysässä hirressä, jossa on roikkunut viime vuodet.

Johanna Vehkoo ihmettelee, miksi kunnianloukkausten tutkinta ja syyttäminen on Suomessa arvaamatonta ja riippuvaista siitä, missä päin Suomea niitä tutkitaan.

"Aivan kaikki prosessin vaiheet ovat menneet tismalleen päinvastoin kuin olisin odottanut. Sen takia en pysty olemaan optimistinen, vaan odottelen ihan ambivalentisti, että kumpi päätös sieltä tulee."

ENITEN VEHKOOTTA ON SIEPANNUT se, että suomalainen oikeusjärjestelmä on kieltäytynyt näkemästä hänen joutuneen työnsä takia systemaattisen häiriköinnin eli trollauksen kohteeksi.

Vehkoo puhuu kirjassaan "strategisesta trollauksesta", jolla pyritään käyttämään yhteiskunnan rakenteita hyväksi häiriköinnissä ja kiusanteossa. Hän muistuttaa, että Lokka on itse sanonut, että kunnianloukkaus pitäisi poistaa laista, ja tehnyt Vehkoosta rikosilmoituksen vain sen takia, että tämä on "ärsyttävä".

"Sen olisi pitänyt estää tämän syytteen nostamisen alun perinkin. Minä toimitin jo esitutkintaan videon, jossa hän sanoo näin."

Vehkoo tuntee hyvin suomalaiset kunnianloukkaustapaukset, koska on aiemmin tehnyt aiheesta kirjan *Vihan ja inhon internet* (Kosmos 2017). Hän huomasi kirjanteon aikana, että oikeusjärjestelmä ei ole kunnianloukkausten suhteen yhdenvertainen eikä varsinkaan järjestelmällinen.

Epäjärjestelmällisyys johtuu Vehkoon mukaan siitä, ettei ole olemassa valtakunnallisia kriteerejä, jotka määrittäisivät, milloin kunnianloukkauksen syytekynnys ylittyy ja milloin ei.

"Olen nähnyt satoja kunnianloukkauksia, joita ihmisille on lähetetty verkon välityksellä. Siellä on loukkauksia, jotka ovat aivan kauheita, todella törkeitä ja myös uhkaavia. Ne eivät ole kuitenkaan ylittäneet useinkaan edes esitutkinnan rajaa saati päätyneet syyteharkintaan.

Helsingin Sanomat kävi vuonna 2019 läpi yhteensä 867 syyttäjien ja käräjäoikeuksien tekemää päätöstä kunnianloukkauksista. Selvityksessä ilmeni, että sekä syyt-

täjänvirastojen että yksittäisten syyttäjien linjat vaihtelevat niin paljon, että on lähes mahdotonta ennustaa, päätyykö kunnianloukkauksesta tehty rikosilmoitus koskaan oikeuden käsiteltäväksi vai ei.

Vehkoon mielestä olisi aiheellista, että syyttäjänlaitos tutkisi omaa toimintaansa ja yhdenmukaistaisi käytäntöjään.

"Miksi kunnianloukkausten tutkinta ja syyttäminen on niin täysin arvaamatonta ja riippuu siitä, missä päin Suomea niitä tutkitaan ja kenelle syyttäjälle sattuu arpa napsautamaan?"

Journalismin kannalta Vehkoon oikeusprosessissa on hämmästyttävintä se, miten vähäisen painoarvon syyttäjä on antanut Vehkoon ammatille. Vehkoon työskentely toimittajana on sivuutettu lähes kokonaan, vaikka tapauksessa on hänen mukaansa kyse vain siitä.

"Syyttäjä ja oikeus ovat olleet sokeita toimittajan roolini merkitykselle tässä kaikessa", Vehkoo sanoo.

Myös Lokan rooli poliitikkona on oikeuskäsittelyssä sivuutettu, vaikka se on oikeuden mukaan tapauksessa riidatonta.

Rikosilmoituksen tekeminen oli Vehkoon mukaan hyökkäys hänen työtään kohtaan. Sen tarkoitus oli hänen mielestään mainehaitan aiheuttaminen. Vehkoo ei usko, että vastapuoli olisi ollut hänen tekemisistään kiinnostunut, ellei hän olisi toimittaja.

"On päivänselvää, että hänellä ei ole muuta kiinnostusta minua kohtaan kuin se, että olen kirjoittanut valemedioista ja disinformaatiosta. Tätä ei kuitenkaan suositeta hovioikeuden päätöksessä näkemään."

"EN SUOSITTELE POLIISITUTKINTAAN joutumista kenellekään", sanoo *Helsingin Sanomien* toimituspäällikkö **Esa Mäkinen** Sanomatalon yhdeksännen kerroksen neuvotteluhuoneessa.

Mäkinen joutui neljä vuotta sitten neljän

"Jos syyte seitsemän vuoden päästä hylätään, se ei hirveästi lohduta toimittajaa"

Helsingin yliopiston prosessioikeuden dosentti ja sananvapausasioihin perehtynyt asianajaja **Markku Fredman** asettelee sanansa varovaisesti kommentoidessaan, miten suomalaisen oikeusjärjestelmä ymmärtää journalismia.

"Jos haluaa nähdä näissä **Johanna Vehkoon** ja *Helsingin Sanomien* saamissa syytteissä jotain hyvää, niin niiden avulla syntyy uutta oikeuskäytäntöä. Korkein oikeus ei voi antaa ennakkopäätöksiä, jos juttuja ei tule alioikeuteen tai jos poliisi ei tutki tai syyttäjä syytä."

Fredman muistuttaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Suomen valtiolle aikanaan antamista nuhteista, joiden perusteella kunnianloukkauslainsäädäntöä muutettiin Suomessa vuonna 2014. Lakiin lisättiin suhteellistamisperiaate, jonka perusteella on mahdollista arvioida teon yleistä merkitystä ja tarvittaessa hylätä syytteet. Muutoksen piti tehdä Suomen lainsäädäntöä sananvapausmyönteisemmäksi.

"Tarkoitus oli, että sananvapauden käyttämisestä yleiseltä kannalta merkittävän asian käsittelemiseksi ei nostettaisi syytteitä eikä ainakaan tuomittaisi rangaistukseen."

Näin ei ole kuitenkaan käynyt. Syytteitä nostetaan jopa sattumanvaraisesti, kuten Johanna Vehkoota ja **Annica Lindströmiä** vastaan nostetut syytteet osoittavat.

Turvallisuussalaisuuden rikkomisessa vastaavaa suhteellistamisperiaatetta ei ole.

"Laki ei ota huomioon sitä, onko kyseessä yleiseltä kannalta merkittävä asia", Fredman sanoo.

Fredman pitää perusteltuna, että turvallisuus-

salaisuuden rikkomiseen lisättäisiin vastaava momentti, jonka avulla turvallisuussalaisuuden paljastamisen voisi tulkita yhteiskunnallisen epäkohdan esiin nostamiseksi eikä törkeäksi rikokseksi, kuten nyt on tehty.

"Ymmärrän, että syytteet on nostettu, koska ei ole syyttäjän tehtävä antaa lain soveltamisratkaisuja. Pitäisi kuitenkin olla lievempi rangaistusasteikko, eikä olla heti moukarin kanssa liikkeellä ja vaatimassa vähintään neljän kuukauden vankeusrangaistusta. Uhkana tässä todella on, että joutuu ihan oikeasti vankilaan punaisten leimojen julkaisemisesta."

Vankilatuomiota todennäköisempänä Fredman pitää pitkää oikeudenkäyntiä, joka voi aiheuttaa sen, että toimitukset jättävät oma-aloitteisesti tarttumatta arkaluontoisiin aiheisiin.

"Jos syyte seitsemän vuoden päästä hylätään korkeimmassa oikeudessa äänin 3-2, niin ei se hirveästi lohduta toimittajaa."

Manu Marttinen

kollegansa tavoin poliisin rikostutkinnan kohteeksi epäiltynä maanpetosrikoksesta.

”Olihan se hämmäntävää, kun rikostutkinta alkoi. Välillä olen joutunut miettimään, että tapahtuuko tämä oikeasti.”

Tutkinta on ollut raskasta erityisesti siksi, ettei Mäkinen ole voinut puhua asiasta käytännössä ollenkaan. Normaali vertaistuki muualla kuin toimituksessa on puuttunut kokonaan.

”Koska esitutkinta on määrätty salaiseksi, en ole pystynyt puolustamaan itseäni, enkä ole voinut puhua tästä edes kavereiden kanssa kaljalla.”

Mäkinen ja päätoimittaja **Kaius Niemi** vapautuivat lokakuun lopulla Viestikoekeskus-artikkelin liittyvistä syytteistä. Kolmea heidän kollegaansa sen sijaan syytetään turvallisuussalaisuuden paljastamisesta ja sen yrittämisestä. Tuomio on vähimmillään neljä kuukautta ja enimmillään neljä vuotta vankeutta.

Syytteet ovat salaisia, joten syytteen saaneet toimittajat eivät voi asiaa kommentoida.

Mäkinen muistuttaa, että *Helsingin Sanomat* julkaisi kohutun artikkelin tilanteesta, jossa tiedustelulakeja oltiin muuttamassa ja ihmisten yksityisyyden suojaa kaventamassa.

”Me teimme jutun keskeisesti asiaan vaikuttavasta instanssista ja sen jälkeen meitä syytetään maanpetosrikoksesta. Siitä tuli todella kummallinen fiilis.”

Mäkinen kritisoi apulaisvaltakunnansyyttäjää **Jukka Rappen** ratkaisua.

”Nähdäkseni emme ole julkaisseet mitään sellaista tietoa, joka ei olisi julkisesti saatavilla. Tästä syystä en pidä syytteitä perusteltuina. Toisaalta uskon, että oikeuslaitos tekee oikeita ja järkeviä asioita tässä asiassa.”

Mäkinen arvioi, että syyttäjän päätös perustuu liian suppeaan käsitykseen journalismin tehtävästä. Hän kiinnittää huomiota lainkohdan sanamuotoon ”joka oikeudetta julkaisee”.

”Päätöksessä näytetään tulkitsevan, että turvallisuussalaisuuden paljastaminen -pykälässä mainittua oikeutettua julkaisua olisi vain rikosten tai väärinkäytösten paljastaminen. Sellainen tulkinta oikeutetusta julkaisusta vetäisi riman journalismin tekemiselle tavattoman korkealle ja lopettaisi suuren osan sellaisesta tutkivasta journalismista, joka koskee viranomaisten salaiseksi syystä tai toisesta määräämiä asioita”, Mäkinen sanoo.

Mäkinen muistuttaa journalismin perimmäisestä tehtävästä.

”Viranomaisten pitäisi paremmin ymmärtää se, että toimittajalla on oikeus kirjoittaa sellaisista asioista, jolla on vakavaa yhteiskunnallista merkitystä.”

APULAISSALAKUNNANSYYTTÄJÄ JUKKA RAPPE PUOLUSTAA syytteiden nostamispäätöstä. Hän sanoo suhtautuvansa mediaan lähtökohtaisesti myönteisesti. Hän pitää tärkeänä, että media julkaisee myös salassa pidettävää tietoa, jos sen avulla paljastetaan esimerkiksi merkittävä väärinkäytös.

”Jos on kyseessä virkasalaisuus, niin sen salassapito koskee vain virkamiehiä. Toimittajalla ei ole velvollisuutta pitää tietoa salassa, vaan päinvastoin. Tässä median vahtikoiran rooli toimii minusta hyvin”, Rappe sanoo.

Rappen mukaan *Hesarin* toiminta poikkeaa virkasalaisuuden alaisen tiedon julkaisusta huomattavasti, koska kyse on turvallisuussalaisuuksista.

On päivänselvää, että hänellä ei ole muuta kiinnostusta minua kohtaan kuin se, että olen kirjoittanut valemedioista ja disinformaatiosta.

Johanna Vehkoo, toimittaja

”Turvallisuussalaisuuden rikkomisen rikostunnusmerkistö koskee kaikkia. Jos vaikka jonkun yhdistyksen puheenjohtaja tai kuka tahansa henkilö saisi jostain salassa pidettävää tietoa ja julkaisee tiedot, niin hän syyllistyy rikokseen aivan kuten toimittajatkin. Tämä on perustuslainmukainen yhdenvertaisuusasia. Jos on syytä epäillä, että toimittaja on syyllistynyt johonkin rikokseen, niin se täytyy tutkia ja selvittää siitä huolimatta, että epäilty on toimittaja.”

Rappe painottaa, että toimittajilla ei ole rikosoikeudellisia erivapauksia.

”Ei heitä voida muutenkaan kohdella muista poikkeavalla tavalla, esimerkiksi ’ymmärtämällä’ heidän menettelyään toisin kuin muita vastaavasta rikoksesta epäiltyjä. Rikostunnusmerkistön täyttymisen kannalta ei myöskään salassa pidettävän tiedon julkistamistavalla ole merkitystä. Mediassa tapahtuva julkistaminen ei siten ole erikoisasemassa muihin julkistamistapoihin verrattuna”, Rappe sanoo.

YKSIN JÄÄMISEN KOKEMUS ON OLLUT Annica Lindströmille pahinta pitkään kestäneen oikeusprosessin aikana. Hän on toki saanut apua monelta taholta, mutta oikeusasteelta toiselle edennyt prosessi on horjuttanut luottamusta paitsi oikeusjärjestelmään myös hyvää tarkoittavien kollegoiden puheisiin.

”Monet kollegat sanoivat, että ’eihän tuosta mitään ongelmia tule. Olet tehnyt kaikki oikein, kuten pitääkin’. Eihän kukaan voinut aavistaa, että viisi ja puoli vuotta myöhemmin tässä sitä ollaan edelleen”, Lindström sanoo.

Lindström sai aluksi apua Journalistiliitolta, kun liiton silloinen juristi **Jussi Salokangas** avusti häntä kuulustelukysymyksiin vastaamisessa.

Kun syyttäjä päätti nostaa syytteet häntä vastaan, tuli seinä vastaan. Lindströmille valkeni syytteiden nostamisen jälkeen, että Journalistiliitto ei autakaan häntä, koska hän on itse rikoksesta epäiltynä.

”Se yllätti minut ja todella monet toimittajat, joiden kanssa olen tästä puhunut. Tässä olisi paljon liitolla paljon parantamisen varaa. Liitto voisi miettiä, miten se

voisi tukea yksittäisiä ihmisiä tilanteessa, jossa työnantaja ei auta.”

Myös Johanna Vehkoo pettyi pahoin liiton avun puutteeseen oman oikeusprosessinsa aikana. Vehkoon tapauksen myötä Journalistiliitto, Medialiitto, Jokes ja useat mediatilat perustivat erillisen tukirahaston, jonka kautta vaikeuksiin joutunut voi saada rahallista tukea. Tukirahasto toimii Journalistisen kulttuurin edistämissäätiön Jokesin alaisuudessa.

Edunvalvontajohtaja **Petri Savolaisen** mukaan Journalistiliitto ei voi tällaisissa tilanteissa auttaa, koska liiton oikeusturvavakuutus koskee vain riita-asioita – ei rikosasioita. Näin ollen vakuutus ei kata oikeuskuluja tapauksissa, joissa jäsenen epäillään syyllistyneen rikokseen.

Lindströmin pettymykseksi myöskään hänen oman kotivakuutuksensa oikeusturvavakuutuksesta ei ollut apua, koska se ei korvaa työajalla syntyneitä kustannuksia.

Ylellä viime vuodet työskennelleen ja joulukuun alussa

*Hufvudstadsbladet*iin siirtyneen Lindströmin onneksi hänen entinen työnantajansa *Nya Åland* on tukenut häntä ja lehden entistä päätoimittajaa. Lehti on tähän mennessä kuitannut noin 10000 euroa oikeuskuluja.

Nya Ålandin päätoimittaja **Anna Björkroos** sanoo, että lehdelle on ollut itsestään selvää, että he tukevat entisiä työntekijöitään.

”Autamme heitä koko tämän prosessin ajan, koska he työskentelivät täällä silloin, kun tämä tapahtui. He joutuivat tähän tilanteeseen työrooliensa takia. Tuemme heitä, vaikka he nyt ovat meidän näkökulmastamme yksityishenkilöitä”, Björkroos sanoo.

Lindström ei halua ennakoida korkeimman oikeuden tuomiota, joka pitäisi tulla lähikuukausien aikana. Hän odottaa sitä rauhallisin mielin. Pitkä prosessi on jättänyt Lindströmiin jälkensä, vaikka se ei ole suoranaisesti vaikuttanut hänen työhönsä tai mahdollisuuksiin vaihtaa työpaikkaa.

”Olisi hienoa, jos voisi sanoa, että tämä ei ole vaikuttanut, mutta tietenkin se vaikuttaa alitajuisesti.” ●

Annica Lindström kannustaa kollegoitaan valmistautumaan huolellisesti, jos he joutuisivat työnsä takia poliisikuulusteluihin. ”Varsinkin juristiapu on tärkeää poliisikuulustelussa. Ei ole olemassa mitään läpihuutojuttua, vaikka kollegat niin sanoisivatkin.”

Kalevi Puonti jäi eläkkeelle huumepoliisin töistä vuosi sitten. Nyt Jari Aarnion entinen alainen opiskelee tutkivaksi toimittajaksi Iltalehden koulutusohjelmassa.

Manu Haapalainen, teksti • Susanna Kekkonen, kuva

Kolme hyvin menestynyttä dekkaria huumepoliisista kertovassa *Pasilan myrkky*-sarjassa. Hiljattain ilmestynyt rikollispomo **Raimo Anderssonin** lesken elämäkerta *Satu – Alamaailman rautarouva*. Rikosasioiden käsittelyä podcasteissa ja MTV:n *Rikospaikka*-ohjelman vakioasiantuntijana. Sivutyö ohjelma-toimistossa, yhteistyötä 2000-luvun kuluessa muun muassa **Marita Taavitsaisen** ja **Pizza Enricon** kanssa. Ja 35 vuoden ura poliisina.

Kalevi Puonti, 59, jäi huumepoliisin työstään eläkkeelle viime vuoden lopussa, mutta toimetomaksi hän ei ole nytkään jäänyt. Lokakuussa Puonti valittiin *Iltalehden* tutkivan journalismin koulutusohjelmaan.

”Tuli fiilis, että minulla olisi annettavaa, liittyen lähinnä pitkään poliisikokemukseeni”, Puonti sanoo.

”Tutkivassa journalismissa on paljon samaa kuin poliisin työssä. Mihinkään poliisiirekistereihin ei nyt tietenkään ole pääsyä, vaan tiedot pitää opetella löytämään julkisista lähteistä.”

Koulutus jatkuu ensi kevääseen asti ja sen jälkeen on mahdollista neuvotella työsopimuksesta.

Iltalehden ohjelmaan valittiin Puontin lisäksi neljä muuta koulutettavaa, joista kolme työskenteli jo aiemmin toimittajina. Neljäs on taustaltaan juristi.

Puonti kertoo yllättyneensä siitä, että pääsi mukaan. Toimituksessa on parin ensimmäisen harjoitteluviikon aikana kirjoitettu lähinnä yksinkertaisia uutisjuttuja.

”Joudun jatkuvasti kysymään neuvoja toimitus-

järjestelmän käyttämiseen”, Puonti nauraa.

”Kai siellä ajatellaan, että autetaan nyt vanhaa miestä säälistä. Myös koulunpenkille palaaminen on ollut aikamoinen kulttuurishokki.”

Kontaktiverkostoni rosvoihin, poliiseihin, oikeuslaitokseen, poliittisiin päättäjiin ja julkkiksiin on laaja.

Koulutettavia journalisteja ovat ohjelman alkuvaiheessa opettaneet talon omat ja muista medioista kutsutut tutkivat toimittajat. Puonti sanoo, että **Jarno Liskin** ja **Marko-Oskari Lehtosen** tapaisilta tekijöiltä on todella paljon opittavaa. Hän on päässyt ääneen itsekin.

”Pidin luennon poliisin kuulustelutekniikoista. Niissä on paljon samaa kuin haastattelun tekemisessä. Tärkeintä on kuunteleminen. Mitä enemmän pitää taukoja, sitä enemmän asiakas tai haastateltava kertoo itsestään”, Puonti sanoo.

Puonti uskoo omien vahvuksiensa toimittajana liittyvän juuri pitkään työuraan poliisina. Ei ole yllätys, että hän haluaisi jatkossa tehdä mieluiten tutkivaa rikosjournalismia.

”Kontaktiverkostoni rosvoihin, poliiseihin, oikeuslaitokseen, poliittisiin päättäjiin ja julkkiksiin on laaja. Löydän ehkä oikean haastateltavan nopeammin kuin joku toinen. Minulle tulee jo nyt paljon soittoja tutkimisen arvoisista epäkohdist viranomaispuolella. Epäkohtien esille tuominen on lähellä sydäntäni.”

Myös Puontin ura dekkaristina on lähtenyt hyvin lentoon. Sen takia hän on antanut viime vuosina ison määrän haastatteluja. Niissä kysytään aina **Jari Aarniosta**. Puonti oli Aarnion alainen 1980-luvun puolivälistä Aarnion pädätykseen saakka.

Tapaus on ennen kaikkea surullinen, hän sanoo.

”Yritän joskus kääntää sen huumoriksi: dekkaristina voin nyt kirjoittaa mitä tahansa, ja se on silti Aarnion rinnalla uskottavaa”, Puonti sanoo.

”Ajattelin itsekin, että mies on syytön, kunnes hänen tontiltaan löytyi 65000 euron rahakätkö. Nyt kun tuomiot ovat tulleet ja olen pöytäkirjat lukenut – eihän kukaan enää voi uskoa Aarnion syyttömyyteen. Mutta toivon toki, että hän ei saa hovioikeudessa elinkautista **Volkan Ünsalin** palkkamurhajutusta. Jari on jo yli 60-vuotias. Minusta hän on kärsinyt tarpeeksi.”

Puonti sanoo olleensa rivipoliisina vähän tekemisissä median kanssa. Miten huumepoliisissa suhtauduttiin Aarnion rikokset paljastaneiden *Helsingin Sanomien* **Susanna Reinbothin** ja **Minna Passin** työhön?

”Aluksi varmasti ajateltiin, että nyt on toimittajat aivan hakoteillä. En usko, että kukaan erityi-

Pasilan kadut tulivat Kalevi Puontille tutuiksi huumepoliisin työssä. "Poliisin ja toimittajan työssä on samaa, molemmissa parannetaan maailmaa", hän sanoo.

sesti halusi puhua heidän kanssaan, niin kauan kuin Aarnion syyttömyyteen uskottiin."

PUONTI KERTOO POLIISIN URASTAAN *Journalistille* samoin sanankääntein kuin muillekin medioille: Huumepoliisissa tehtiin kaikesta huolimatta Aarnion aikanaikin paljon hyvää työtä. Aarnion paljastuminen rikolliseksi oli pomooan puolustaneille alaisille järkytys. Aarnion lisäksi rikoksissa oli mukana vain muuta pomoporrasta. Alaiset leimattiin mediassa ilman syytä, ja niin edelleen.

Puontin roolista Aarnion joukoissa syntyy kuitenkin hyvin toisenlainen kuva Reinbothin ja Passin kirjassa *Keisari Aarnio* (HS-kirjat 2017).

Kirjan mukaan Puonti oli Aarnion aktiivisim-

pien puolustajien joukossa pitämässä esillä narratiivia, jonka mukaan Aarnioon kohdistui keskusrikospoliisin masinoima ajojahti. Sen syynä oli kateus huumeyksikön menestyksestä.

Journalisti kysyi *Iltalehden* päätoimittaja **Perttu Kauppiselta**, liittyikö Puontin valintaan tämän Aarnio-taustan vuoksi erityistä harkintaa. Kauppi-nen ilmoitti tekstiviestitse, ettei halua kommentoida asiaa *Journalistille*.

Puontia ei ole tuomittu tai edes syytetty oikeudessa mistään. Hänenkin toimiaan on kuitenkin tutkittu. Puonti kertoo poliisin kiinnostuneen muun muassa tietolähteiden puutteellisesta kirjaamisesta. Vastaava menettely mahdollisti aikanaan osaltaan myös Aarnion rikokset.

Miten on, Kalevi Puonti, onko Aarnio-taustasasi jotakin, joka voisi haitata tutkivan journalistin uraasi?

"Ei ole. Olin Jarin kanssa samassa ryhmässä vain vuodet 1985–1987. Toki hän oli yksikkömme päällikkö ja tunnen miehen pitkältä ajalta, mutta hänellä oli oma ryhmänsä, johon en myöhemmin kuulunut. Emme olleet kovin paljon tekemisissä. Aarnio-aaltojen ollessa korkeimmillaan laitoksen johto teki alaisista rikosilmoituksia liukuhihnalta. Minuakin koskien on vielä koneistossa vireillä pari juttua vuodelta 2017. Niissä tutkitaan, olenko ilmoittanut sivutoimeni tarpeeksi laajasti ja olenko kirjannyt tiedottajan antaman tiedon rekisteriin riittävän ripeästi." ●

Näin teet ymmärrettäviä ja vaikuttavia sote-juttuja – Ylen palkittu konkaritoimittaja Tiina Merikanto vinkkaa

Nina Erho, teksti ● Heli Saarela, kuva

”Perehdy ja valmistaudu. Linkitä hallinto ja ihmiset toisiinsa. Seuraa sote-uudistuksen etenemistä käytännössä”, sanoo Ylen sosiaali- ja terveysasioiden erikoistoimittaja **Tiina Merikanto**.

Merikanto on käsitellyt journalistina sosiaali- ja terveysaiheita 2000-luvun alusta lähtien. Viime vuosina hän on erikoistunut selittämään yleisölle, mistä kulloinenkin hallitus puhuu, kun se puhuu sote-uudistuksesta. 8. lokakuuta Merikanto promovoitiin Turun yliopiston lääketieteen kunniaohjoriksi. Perusteluissa häntä kiitettiin vaikeaselkoisten asioiden tuomisesta julkiseen keskusteluun ja kansalaisten sote-tulkkina toimimisesta.

Ensi vuoden alussa Merikanto jää eläkkeelle. Nyt on siis oiva hetki kerrata työssä opittua.

1. Perehdy ja valmistaudu

”Keskusteluun sote-uudistuksesta on liittynyt dramaattisia hetkiä, kuten uudistuksen kaatuminen perustuslakivaliokunnassa vuonna 2015 ja **Juha Sipilän** (kesk.) hallituksen kaatuminen sote-uudistuksen takia vuonna 2019. Uudistuksen opiskeleminen on ollut pitkäjänteistä työtä. Olen lukenut esitys- ja lakiluonnoksia, työryhmäpapereita, raportteja ja tiedotteita. Olen pyytänyt tutkijoita, virkamiehiä, professoreja ja poliitikkoja selittämään asiaa.

Hyvistä pohjatiedoista huolimatta uutistilanteisiin kannattaa valmistautua. Esimerkiksi ennen perustuslakivaliokunnan sote-kannan julkaisemista olen sitkeästi kysellyt sen jäseniltä ja asiantuntijoilta, mitkä ovat keskeiset käsiteltävät kysymykset. Niiden perusteella olen kirjoittanut analyysille pohjan. Kun kanta on julkistettu, hyvin valmistautuneena on ollut helpompi selittää vaikeaselkoista asiaa ymmärrettävästi.”

2. Linkitä hallinto ja ihmisten elämä toisiinsa

”Sote-uudistus on valtava muutos, jossa sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen siirtyy kunnilta hyvinvointialueille eli kokonaan uudelle hallinnon tasolle. Hallinto kiinnostaa ihmisiä harvoin, mutta se kiinnostaa, millaista kotihoitoa isoäiti saa tai miten nopeasti lääkäriin ja toimenpiteeseen pääsee. Yleisön on tärkeää ymmärtää, että aluevaaleissa hyvinvointialueiden valtuustoihin valittavat ihmiset ratkaisevat, miten palvelut kullakin alueella jatkossa järjestetään.

Toisaalta sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyy suuria yhteiskunnallisia keskusteluja. Paljonko haluamme käyttää palveluihin rahaa? Mikä on riittävä määrä henkilökuntaa?

Mitkä uudet hoidot voidaan tarjota julkisilla varoilla? Itse olen ruokkinut sote-keskustelua selvittämällä ja julkaisemalla tietoa. Jutuissa ja dokumenteissa olen kuvannut myös ihmisten arkea sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaina. Se on auttanut pysymään ‘ihmisten silmien tasolla’ myös hallinnon rakenteisiin uppoutuessa.”

3. Seuraa sote-uudistuksen etenemistä ja vaikutuksia

”Eduskunta päätti sote-uudistuksesta kesäkuussa, ja sen toimeenpano alkoi hyvinvointialueilla heinäkuussa. Uutisoinnin keskiössä oli pitkään se, syntykö päätös sote-uudistuksesta. Nyt on aika seurata, miten uusi rakenne alkaa toimia ja mitä terveys- ja sosiaalipalveluiden saatavuudelle

tapahtuu.

Onko 21 hyvinvointialuetta ja Helsinki sopiva määrä? Mitä ehdotti parlamentaarinen komitea, joka valmisteli sote-palveluiden nykyisen, monikanavaisen rahoitusmallin purkamista? Mikä on julkisen ja yksityisen sektorin työnjako? Miten uudistuksen valmistelu etenee eri alueilla? Miten hoitoon pääsee? Miten koronan aiheuttamaa hoito- ja hoivavelkaa pystytään purkamaan leikkauksissa, hammashuollossa tai vanhuspalveluissa?

Alueellisesta valmistelusta saa perustietoa esimerkiksi hyvinvointialueiden tiedotteista. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos julkaisee selvityksiä perusterveydenhuollon saatavuudesta ja erikoissairaanhoidon jonotilanteesta.” ●

Tiina Merikanto aikoo jatkaa sote-asioiden seuraamista myös eläkkeellä. Töitäkin hän saattaa tehdä, esimerkiksi luentoja ja juontokeikkoja. ”Sote-aiheet ovat tuntuneet aina kiinnostavilta, merkityksellisiltä ja tärkeiltä. Mihin se kiinnostus nyt loppuisi?” Merikanto sanoo.

A KASSA

Avoin työttömyyskassa

Kun **A-kassa** aloittaa toimintansa **1.1.2022**,
Finkan jäsenenä sinun ei tarvitse tehdä mitään.
Siirryt automaattisesti uuden kassan jäseneksi,
ja palvelusi paranevat uusien, suurempien
resurssien ansiosta.

A-kassan palvelut avataan tammikuussa 2022.

Affärsmagasinet Forum läggs ned, men är det en vanlig dag på kontoret, bara? Chefredaktör Sören Jonsson skriver sin sista ledare.

Tommy Pohjola, text ● Karl Vilhjálmsson, foto

Sören Jonsson är affärsmagasinet Forums sista chefredaktör. Han fick jobbet i februari 2020. För Jonsson blev nedläggningen ett nederlag.

Förslaget att göra affärsmagasinet *Forum* till en del av *HBL:s* digitala utbud presenterades för chefredaktör **Sören Jonsson** i maj i år. I *Forums* hundraåriga historia ingår många olika förslag på att göra tidningen mera lönsam, men nu var nedläggningen ett litet pratminut bland fem andra alternativ.

I november funderar Jonsson på sin sista *Forumledare*. I den näst sista har han redan berättat för läsarna vad han tycker om att tidningen läggs ned. Chefredaktören är lika förvånad som tidningens läsare.

"Inget av alternativen var bra. Nu valdes ändå det sämsta alternativet för läsarna. Det var meningen att utveckla tidningen. Jag ser inte hur en ren och skär nedläggning kan klassas som utveckling", säger Jonsson.

Tidningsdöden klubbades enhälligt igenom på utgivaren Förlags Ab Forum för ekonomi och tekniks styrelsemöte i september. Nedläggningen fullbordades vid en bolagsstämma i oktober.

Styrelsen består av representanter av KSF Media, Tekniska föreningen i Finland (TFiF), Ingenjörerna i Finland rf (DIFF), Ekonomiföreningen Merkur rf, Ekonomiföreningen Niord rf och Ekonomiekandidatföreningen rf.

Största ägare är KSF Media Ab. KSF blev mäktigast hösten 2019 då man köpte Konstsamfundets andel i *Forum*. Konstsamfundet äger KSF Media som äger *HBL*.

"Beslutet att lägga ned *Forum* var väl förankrat åtminstone i vår styrelse. Att det fanns vilja i styrelsen att lägga ner tidningen kom som en fullständig överraskning för mig. Nu är jag ledsen på mig själv. Jag borde ha reagerat genast och kraftigt", säger Jonsson.

DET ÄR DYRT ATT ge ut en tidning på svenska Finland. *Forums* framtid har diskuterats ofta de senaste årtiondena. En idé för länge sedan var att införliva *Forum* i dåvarande *Kommunbladet*.

Enligt **Mikael Federley**, TFiF:s representant i Förlags Ab Forum för ekonomi och teknik, drabbades *Forum* av allt färre prenumeranter i kombination med ökade kostnader för tryck och distribution. Medlemmar i några av föreningarna som äger tidningen kunde välja bort medlemsförmånen och därmed sänka sin medlemsavgift, vilket hundratals också gjort.

"*Forums* styrelse övervägde att ge ut magasinet enbart digitalt, men det har ingen i hela världen lyckats med så varför skulle vi göra det? Övriga funderingar föll på pengarna. Föreningarna har alla sin egen utmanande ekonomi. Det här var inte ett kiva beslut."

Enligt Federley var det inga känslorvall på mötet.

"Diskussionen var bra både under och efter mötet", säger han

Sett till siffrorna känns nedläggningen trots allt inte nödvändig. År 2020 hade *Forum* en omsättning på 385 000 euro. Tidningen gick drygt 30 000 euro på minus. Årets siffror är inte klara men de är liknande.

"Det handlar inte om ett enda år utan om en längre tid. Tidningen har gått back flera tusentals euro många gånger tidigare, säger Federley".

Det betyder, förklarar Mikael Federley, att ägarerna inklusive mediebolaget KSF Media skulle ha varit tvugna att skjuta in nya pengar i *Forum*.

Federley försäkrar att nedläggningen av *Forum* var väl förankrat i styrelsen.

"Ordförande, VD **Anna Hellerstedt** från KSF Media, har hela tiden varit tydlig med att beslutet måste ha fullt stöd också i medlemsföreningarnas styrelser. Kommunikationen har varit bra", säger han.

"Beslutet grundar sig naturligtvis inte enbart på hur det sett ut bakåt i tiden för tidningen, utan också med hänsyn till den realitet som låg framåt för *Forum*. Mitt uppdrag är att se till att vi bygger varumärken och medier som har förutsättningar att växa, attrahera prenumeranter och därmed vara livskraftiga på sikt", säger Hellerstedt till *Journalisten*.

Då *HBL*, som ägs till 100 procent av KSF Media, i slutet av oktober (29.10.2021) berättade för läsarna om *Forums* nedläggning hade just den saken hamnat ned artikelns i femte stycke. Rubriken och vinklingen var på *HBL:s* ekonomibevakning som nu ska "gå tillbaka till rötterna".

"En mycket märklig vinkling. Nyheten ska väl alltid först", säger *Forums* chefredaktör Sören Jonsson.

Det blev inget ramaskri, inte på debattsidorna och inte i de sociala medierna. De läsare som hört av sig direkt till *Forums* redaktion eller till Forum-bolagets styrelse har närmast beklagat det skedda och delat med sig av trevliga läsarupplevelser.

"Tystnaden är lite märklig, ja. Åtminstone på ett ställe stärks näringslivets bevakning på svenska. En annan bra sak är att ingen på *Forum* förlorar jobbet", säger Mikael Federley.

BILDEN PÅ DET HÄR uppslaget i *Journalisten* är tagen av **Karl Vilhjålmsson**. Det är ödets ironi. Vilhjålmsson fotograferade för *Forum* i femton års tid och bidrog starkt till trycksakens utseende.

Till en början skulle det fotograferas styva slipsnissar med armarna i kors för så hade man alltid gjort. Småningom och särskilt under chefredaktör **Torsten Fagerholms** tid, berättar Vilhjålmsson, blev bildspråket mera vågat. Idéerna ställde krav på fotografen och den intervjuade. Folk kunde få ställa sig på en rostig tunna för bilden eller klä sig i kamouflage och gå fram med geväret på axeln.

"Det tog sin tid men snart blev *Forum* mera känt i Svenskfinland. Många intervjuade visste att vi

kunde hitta på lite knäppa saker för bildens skull. Detta uppskattades. En gång var vi i en snårig skog i Kyrkslätt mitt i natten för att plåta en direktör. Det var jag med kameran, chefredaktören med pennan och anteckningsblocket, *Forums* dåvarande VD **Mikael Lönnqvist** och så den här direktören som skulle intervjuas", säger Vilhjålmsson.

Karl Vilhjålmsson överraskades fullständigt av nedläggningen. Sammanlagt berör tidningsdöden tio medarbetare som mer eller mindre regelbundet skriver kolumner och artiklar. Chefredaktör Sören Jonsson och reporter **Patrik Harald** är sedan tidigare och i praktiken anställda av KSF Media. Deras löner har fram till nu betalats av samtliga *Forums* ägare. Framöver finns Jonsson och Harald i *HBL:s* lönerullor.

Vilhjålmsson minns telefonsamtalet då Sören Jonsson ringde och berättade nyheten.

"Det var för jävligt. Jag höll på att börja gråta."

Arbetet för *Forum* har varit en betydande inkomstkälla för Karl Vilhjålmsson.

"Det är inte så att jobben kommer och knackar på dörren. Så här är det att vara frilansare. Ett telefonsamtal och så är det slut." ●

Forum

- Tidningen *Forum* har skrivit om ekonomi, teknik och vetenskap i över 100 år - på svenska i Finland.
- De senaste åren har största delen av upplagan på drygt 11 000 exemplar varit en medlemsförmån främst för ingenjörer och ekonomer.
- Största delen av prenumerationerna kommer via medlemsförmåner i olika föreningar, som även är delägare i tidningen.
- Utges av Förlags Ab Forum för ekonomi och teknik.
- Styrelse: **Anna Hellerstedt** (ordf.), **Peter Valkama**, **Oscar Taimitarha**, **Mikael Federley**, **Simon Lintu**, **Anders Nordlund**, **Barbro Schauman**. Chefredaktör **Sören Jonsson** är styrelsens sekreterare.

Pro gradu lyfter fram inhoppares hatkärlek till Svenska Yle

Lina Laurent, text ●
Karl Vilhjálmsson, foto

I en färsk pro gradu-avhandling sätter **Sandra Broborn** ljus på Svenska Yles inhoppare. Gradun *Med tre veckors framförhållning: en etnografisk studie om inhopparnas välbefinnande på Svenska Yle* (2021) beskriver hur inhopparna upplever sin arbetsvardag.

Enligt Broborn associeras jobbet som inhoppare på Svenska Yle med både inre och yttre psykologiska krav som ytttrar sig i stress, självtvekl och allmän ångest. En del av inhopparna upplevde att kraven på arbetet särskilt i början av anställningen var för höga. Det berodde bland annat på att de behövde bemästra många moment åt gången, till exempel att hantera webb, flöde, nyhetsradio och publiceringstekniska detaljer.

Så här skrev en av de intervjuade i sin arbetsdagbok:

"Min absolut längsta dag på jobbet hittills. Jag började jobba tidigt eftersom jag visste att det kommer att bli en lång dag (...) skippade morgonmötena för att hinna med mitt arbete idag. Jag hade ännu en intervju framför mig och visste att både radioinslaget och webbartikeln skulle ut följande morgon. Jag var stressad. /.../ Sådär i efterhand kändes det som jag arbetade väldigt långsamt. /.../ Jag gick hemåt klockan 23 efter en 15 timmars arbetsdag."

Samma vecka som vi träffas har Broborn börjat som inhoppare på *Hufvudstadsbladet*. Hon säger att hon nu kan relatera till flera av de teman intervjupersonerna lyfter, till exempel tidspresen.

"Ibland går det inte som man planerat. En fast anställd kan tänka 'det var en skittdag i dag men i morgon kör jag på nytt'. En inhoppare har andra premisser. Du har en eller två dagar och så ska grejen bli klar. Om man fastnar är stöd från nyhetschefen jätteviktigt", säger Broborn.

Broborn fick flera insikter under arbetet med gradun, bland annat att det är inhopparen själv som måste sätta sina gränser.

"Det låter makabert och är en tråkig insikt men till syvende och sist är det ingen som tackar inhopparna. Man måste hitta på sätt att tacka sig själv."

Av de fem som Broborn intervjuade för sin gradu tyckte två att den temporära anställningen tjänar sitt syfte i och med att den "är ett bra komplement i tillvaron eller vid sidan av studierna".

En av de intervjuade drömde om en fast anställning och kände press på att prestera på jobbet.

Sandra Broborn undersöker i sin gradu hur inhoppare på Svenska Yle upplever sin arbetsvardag.

"Hen upplevde en stark rädsla, att 'om jag inte gör det så kanske jag inte får en bättre anställning sedan'."

När Broborn frågade personen vad hen gör om arbetsläget ser likadant ut om fem år svarade personen att hen ändå kommer att jobba där.

"Personen ville verkligen jobba där. Jag tyckte det beskriver en hatkärlek till Svenska Yle."

Enligt Broborn var känslan av utanförskap vanlig. Det kunde handla om en nyhetschef som på morgonmötet undrade "vem är du och vad gör du här?"

"Arbetsgivaren borde säkerställa att inhopparna är inkluderade i alla former av möten. Det ger en känsla av att man är en del av någonting."

Andra sätt att underlätta arbetsvardagen för inhopparna är enligt Broborn att ge dem feedback, teknisk utrustning, e-postadresser för arbetet och teknisk utrustning.

BROBORN ÄR FÖRVÄNAD över att inhopparnas arbetssituation i de finländska mediehusen fått så lite uppmärksamhet, både inom forskning och i medier. Nu, efter att hon skrivit sin gradu, säger hon att det känns oacceptabelt att journalistbranschen ser ut som den gör.

"Grundidén i journalistiken handlar om att granska maktförhållanden och orättvisor. Och så ser det ut så här på ens egna bakgård. Etiskt

känns det jättestorproblematisk – det utmanar ju journalistikens trovärdighet." ●

Sandra Broborn, 29

- **Aktuell:** Med pro gradu-avhandling om inhoppare på Svenska Yle. Materialet (insamlat i slutet av 2020) baserar sig bland annat på videointervjuer med tre män och två kvinnor samt på de intervjuades arbetsdagböcker.
- **Utbildning:** Fem före färdig magister i samhällsvetenskaper från Helsingfors universitet. Kandidatexamen i kulturanthropologi och etnologi från Uppsala universitet.
- **Jobb:** Frilans, redaktör för Studentbladet och inhoppare på HBL.
- **Tidigare:** Sommarreporter på Nya Åland och HBL. Uppsökande ungdomsarbetare i Stockholm. Inhoppare inom hemvården i Uppsala.

Willy Wonka och medieskuggan över öriket

Det är en tidig morgon i augusti. Året är 2019. En till synes helt vanlig sommardag. Men på väg till sina arbeten händer något som får flera trafikanter att stanna sina bilar och ifrågasätta huruvida de faktiskt har vaknat eller om de fortfarande drömmar. En vit liten känguru har nämligen gjort dem sällskap och hoppar i hög fart bredvid bilarna på landsvägen mellan Eckerö och Mariehamn.

Den förrymda vallaby Willy Wonka blev en riksnyhet. Att händelsen utspelade sig på Åland var bara en parentes i sammanhanget för alla andra förutom för ålänningarna själva. Men så är det inte ofta som händelser på Åland omskrivs i finländska medier. Nu finns en uppenbar risk att rapporteringen kommer att bli ännu glesare. Nedläggningen av SPT är ett sorgligt faktum även för Åland.

Ålandsminister – som för de flesta är mer känd som justitieminister – **Anna-Maja Henriksson** sa nyligen i en intervju med *Helsingin Sanomat* (6.11) att det är ledsamt att följa med hur dålig kunskapen bland finländarna är om Ålands självstyre.

Jag håller med; kunskapen är låg gällande Åland i allmänhet och självstyrelsen i synnerhet. Det är tyvärr inte heller ovanligt att då Åland väl omskrivs innehåller rapporteringen både smärre och större faktafel. Att man tittar som tätt kunnat läsa nyheter från och om Åland i de finlandssvenska dagstidningarna genom SPT har därför varit positivt. Detta eftersom SPT har haft ett samarbete med den ena av Ålands två lokaltidningar, *Nya Åland*.

Säkerligen kommer Åland att förekomma även i framtiden. Troligtvis främst i *Hufvudstadsbladet*, vars ambition är att vara rikstäckande och som har större ekonomiska muskler, och som kommer att fortsätta att producera eget innehåll från fredens öar. Men genom SPT har rapporteringen varit både frekvent och mer varierande. Nyhetströskeln har varit lägre och det är av godo. Åland är mer än djur på rymmen, generösa miljonärer och plåtbröd. Till och med mer än sjöfart.

Det är tyvärr inte ovanligt att då Åland väl omskrivs innehåller rapporteringen både smärre och större faktafel.

Vi gör gott i att ha koll på varandra, särskilt i den lilla sfären som utgör Svenskfinland och Åland. Okunskap riskerar att spä på en känsla av "vi och dem", att fördjupa klyftan mellan autonomin och moderlandet, mellan regioner och till och med orter emellan i samma landskap.

Jag hoppas därför att de finlandssvenska och åländska medierna nu lyckas skapa nya former av samarbeten.

Felicia Bredenberg ●
feliciab@alandsradio.ax
Skribenten är reporter
på Ålands radio.

FÖRE DEADLINE

Samarbetsförhandlingarna kring Aktuellt 17: Personalen och ledningen ser inte samma lösningar

Svenska Yle har meddelat att Yle Vegas nyhetsprogram *Aktuellt 17* ska omformas och inledde i november samarbetsförhandlingar. Personalen uppfattar detta som en nedläggning, säger Svenska Yles förtroendeperson **Markus Ekholm**.

"För oss är det viktigt att vi håller fast vid brandet som publiken känner igen."

Enligt Svenska Yles redaktionschef **Peter Sjöholm** är det fråga om en omformning.

"Det handlar inte om en nedläggning. Förändringen hänger ihop med att vi behöver kunna göra gedigen, fördjupad journalistik för alla våra plattformar. Vi kommer fortsättningsvis ha lika många journalister som jobbar med nyhetsinnehåll men vi ser över vil-

ka program och plattformar de jobbar mot", säger Sjöholm.

Ingen kommer att sägas upp i samarbetsförhandlingarna.

"Det handlar både om att ha alla arbetsturer fyllda och om människors ork. Nu är det dåligt med båda", säger Ekholm.

Istället för *Aktuellt 17:s* nuvarande form är planen att kombinera *Nyhetspodden* och en vanlig nyhets-sändning. *Aktuellt 17* är ca 30 minuter långt och det nya programmets längd skulle bli ungefär det samma. *Nyhetspodden* lanserades för drygt två år sedan med devisen "För dig som är intresserad av nyheter men har ont om tid".

För tillfället samarbetsförhandlar man om fyra

personers jobb och roller. *Aktuellt 17* och *Nyhetspodden* sysselsätter sammanlagt två producenter och två programledare varje dag och det är deras tjänster som ligger på förhandlingsbordet. Dessutom jobbar ett antal reportrar med programmen. Enligt arbetsgivarens förslag ska endast två personer arbeta med den nya *Nyhetspodden*, men det finns ännu inga klara förslag på vart de som blir över ska flyttas.

Personalen har gett ett eget förslag som Ekholm under pågående förhandlingar inte kan kommentera.

"Vår bedömning är att om man rör vid de här programmen så påverkar det relationen med lyssnarna. Ur vårt perspektiv är det en försämring om vi bantar *Aktuellt 17* på något sätt."

Hanna Nordenswan

FOKUS

Sanna Mansikkamäki on uuden ajan ruokatoimittaja

Manu Haapalainen, teksti ● Meeri Utti, kuva

Toimittaja Sanna Mansikkamäen titteli Otavamediassa on komealta kalskahtava food manager.

Nykyään ruokatoimittajan pitää näet osata paljon muutakin kuin laatia maistuvia ja kuvauksellisia reseptejä.

Mansikkamäki kertoo, että ruokatoimittajan pitää olla ajattelultaan ”supervisuaalinen”.

”Lisäksi pitää olla laajempaa näkemystä lifestyle-sisällöistä, koska teen yhteistyötä käsityö- ja sisustustoimittajien kanssa. Kirjoitan uutisjuttuja ruoasta, juomasta ja lifestylesta. Ruokatoimittajana pääsen tekemään myös sosiaalisen median sisältöjä. *Kotiliesi* meni hiljattain Tiktokiin!”

Mansikkamäki sanoo nauttivansa työn monipuolisuudesta. *Kotilieden* lisäksi sisältöä syntyy *Dekoon*, *Käsityöhön* ja *Maalla* -lehteen. Ruoka on intohimo, ja työnantaja tarjoaa mahdollisuudet siitä nauttimiseen.

”Työntekijöihin luotetaan. Työssä saa kokeilla uusia asioita”, Mansikkamäki sanoo.

”Pääsen haastamaan itseäni riittävän usein ja opettelemaan asioita, joita en olisi osannut kuvitellakaan, kun neljä vuotta sitten aloitin Otavamediassa.” ●

Sanna Mansikkamäki kuvasi Kotilieden kantta ja ruokajuttua yhdessä valokuvaaja Pia Inbergin kanssa. Satavuotias lehti uudistuu, ja tammikuun numero on uuden Kotilieden ensimmäinen.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta
vastaava toimittaja.

Arkijärki ei aina auta yksikön ja monikon välissä

Voiko kielessä olla helpompaa asiaa kuin yksikön ja monikon välinen ero! Yksikkömuotoja käytetään yksiköllisistä asioista ja monikko-
muotoja monikollisista, eikö niin?

Päteväkin kirjoittaja kompastuu toisinaan siihen, kumpi muoto yleiskielessä pitäisi valita.

"Häntä kiinnostaa hevospoolo ja italialaiset viinit." Käänteinen sanajärjestys saattaa joskus harhauttaa – harva kirjoittaisi "Hevospoolo ja italialaiset viinit kiinnostaa häntä". Verbin pitäisi olla monikossa: *kiinnostavat*.

"Ketä ihmisiä olet tavannut viime aikoina?" Kuka-sanan monikkomuodot tuppaavat välillä unohtumaan. *Ketä* on monikossa *keitä*, *kenen* puolestaan *keiden*.

"Kahvi tai tee sopivat aamiaispöytään." Kun *tai*-sanalla asetetaan yksiköllisiä asioita vaihtoehtoisiksi, verbiäkin käytetään yksikössä: *kahvi tai tee sopii*. Jos monikkoa kaipaa, tarvitaan *ja*-sana: *kahvi ja tee sopivat*.

"Olen unohtanut jotain asioita." *Jokin*-sanalle käy usein

kuten *kuka*-sanalle: unohtuu, että myös sillä on monikkomuotoja. *Jotain* on monikossa *joitain*, *jossain* taas *joisain*.

"Kolme ihmistä loukkaantuivat kolarissa." Tämä virhe saa useat lukijat raivon valtaan. Vaikka kyse on monesta, verbi pysyy yksikössä: *loukkaantui*.

"Mäkelä on yksi niistä ihmisistä, joka on osannut uudistua." Kyllä, huomion keskipisteenä on Mäkelä, mutta tässä rakenteessa hän on yksi monista. Pitäisikin kirjoittaa *jotka ovat osanneet*.

"Puolet heistä ovat toisella kannalla." Monikkomuotoisen *puolet*-sanan yhteyteen on kohtalon oikusta vakiintunut yksikkömuotoinen verbi kuten sanoihin *kolmannes* ja *osa* – siis *puolet heistä on*.

"Olkoon ne kuinka ikäviä tahansa." *Olkoon*- ja *olkoot*-muodot vaihtelevat usein varsin mielivaltaisesti. Yleiskielen sääntö on kuitenkin selkeä: *olkoon* on yksikkö, *olkoot* monikko. Kielitoimisto ei siis edelleenkaan sano tässä asiassa "olkoot menneeksi".

TUTKITTUA

Maakuntalehdet siirtyivät sujuvasti etätööhön

Maakuntalehtien työntekijät kokivat korona-ajan etätöiden sujuneen pääosin hyvin. Uudet sähköiset viestintävälineet toivat silti mukanaan myös ongelmia.

Näin kertoo **Topias Peltonen** lokakuussa julkaistussa maisterintutkielmassaan. Jyväskylän yliopistolle laadittu tutkielma käsittelee toimittajien kokemuksia korona-ajan hajautetussa työympäristössä. Peltonen tunnetaan muun muassa Keski-Suomen Journalistien puheenjohtajana.

Tutkielman aineisto koostuu kuudesta teema-haastattelusta. Haastateltavat olivat maakuntalehtien toimitusten toimittajia tai esihenkilöitä. Aineistoa eriteltiin laadullisen sisällönanalyysin keinoin.

Aineisto on rajallinen eikä edusta koko ammattikunnan mielipiteitä. Silti Peltosen tutkielma on arvokas. Se valaisee etätöiden haasteita ja mahdollisuuksia.

Kun korona iski Suomeen, toimitusten piti oppia nopeasti käyttämään uusia sähköisiä työväli-

neitä. Kesti hetken ennen kuin sopivat käytännöt löydettiin, mutta pian esimerkiksi viestiryhmät osoittautuivat erittäin hyödyllisiksi toimitusprosessissa.

Haastatteluissa toimittajat kertoivat etätöiden lisänneen työrauhaa ja tehostaneen kirjoittamista. Esihenkilöilläkään ei ollut valittamista toimittajien työtehosta. Toisin kuin kansainvälisissä tutkimuksissa, Peltosen haastatteluissa ei myöskään valitettu teknisistä ongelmista. Se kertonee suomalaisten tietoteknisestä osaamisesta ja nettiyhteyksien laadusta.

Etäviestinnällä oli varjopuoliakin. Monet kiireelliset asiat olisi ollut nopeampaa hoitaa kasvokkain. Puutteeksi koettiin myös se, miten vaikeaa kollegoilta oli hakea ideointiapua ja neuvoja. Samoin huumorin viljeleminen etänä oli hankalaa, ja kaikenlaiset yritykset rakentaa työyhteisöllisyyttä koettiin kiusallisiksi.

Esihenkilöiden työ kärsi hieman kasvokkaisen kohtaamisen puutteesta. Viestintäteknologio-

den avulla ei voi kunnolla välittää kehonkieltä, joten esihenkilön on vaikeaa tulkita työntekijöiden mielialoja tai sitä, kuinka työt oikeasti luistavat.

Kaikki haastatellut asemasta riippumatta olivat sitä mieltä, että etätöihin siirtyminen tapahtui sujuvasti. Rivitoimittajat toivoivat voivansa tehdä jatkossa noin puolet työpäivistä etänä.

Juha Matias Lehtonen

Eveliina Heinilä, 27, aloitti Journalistiliiton juristina 15. marraskuuta. Sitä ennen hän työskenteli juristina Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry:ssä. Heinilä valmistui oikeustieteen maisteriksi ja suoritti asianajajatutkinnon vuonna 2020. Hän on ollut myös työharjoittelussa lakialan yrityksissä sekä Patentti- ja rekisterihallituksessa.

Eveliina Heinilä saa vastuulleen freelancerien ja kustannustoimittajien asiat

Mikä veti Journalistiliittoon?

Kiinnostuin viestintäalasta, kun suoritin syventävän kurssin viestintäoikeudesta. Vierailimme Julkisen sanan neuvostossa ja käsitelimme sananvapauskysymyksiä. Notaarin lopputyöni tein journalistien tekijänoikeuksista työsuhteessa. Työ liitossa on mahdollisuus perehtyä alaan lisää.

Mitä odotat eniten uudessa työssä?

Sitä, että opin monipuolisesti uutta myös oman vastuualueeni ulkopuolelta. Sitä, että pääsen havaitsemaan alan ongelmakohtia ja löytämään ratkaisuja.

Mikä jännittää eniten uudessa työssä?

Tes-neuvottelut. Tiedän teoriassa, miten ne menevät, mutta en ole ollut mukana käytännössä. Jännitys on kuitenkin myönteistä, uutta haastetta odottavaa.

Neuvottelet ensi vuonna kustannustoimittajien työehdoista. Millainen neuvottelija olet?

Pyrin sekä kuuntelemaan että saamaan oman mielipiteeni sanottua. Mielessä on pidettävä oma tavoite mutta myös se, että ratkaisu pitää löytää.

Saat liitossa vastuullesi freelancerien asiat. Jos sinulla olisi taikasauva, mitä niissä kohentaisit ensimmäisenä?

Neuvotteluasemaa ja korvausta työstä. Nyt toimeksiantaja näyttää usein sanelevan työn ehdot.

Olet kokeillut työelämää myös yrityksissä ja julkishallinnossa. Parhaat oppisi niistä?

Asianajotoimistoissa olen toiminut kaikkien oikeuden alojen parissa ja oppinut in-

toa selvittää itselleni vieraampiakin asioita. Patentti- ja rekisterihallituksessa hakemuksia käsitteli aina useampi ihminen, mikä opetti tiimityötaitoja.

Kun tutustui kuulivat uudesta työstäsi, miten he jatkoivat lausetta: No, journalistien kanssa sitten saat...?

Journalistikaverini neuvoi olemaan tarkkana, koska journalistit tyypillisesti selvittävät asioita itsekin ja kysyvät sitten, että 'onhan asia näin?' Juristitutut iloitsivat siitä, että sain töitä kiinnostuksen kohteeni parista.

Liitto on viime vuosina rekrytoinut monta nuorta juristia. Mikä saisi sinut viihtymään liitossa pitkään?

Monipuoliset tehtävät ja se, että saan oppia koko ajan uutta.

Millaista journalismia kulutat?

Hesaria, iltapäivälehtiä, tv-uutisia ja somessa jaettu juttuja. Selailen kiinnostavia juttuja ja siirryn helposti lukemaan myös seuraavaa. Podcasteissa kiinnostavat aiheet lifestylesta murhiin. *Me Naisia* luen myös.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Yhden nimen sijaan ihmistyyppi, joka tarttuu ennakkoluulottomasti ja uteliaasti uusiin haasteisiin.

Mitä harrastat?

Olen harrastanut koripalloa yli 20 vuotta. Se on hyvää liikuntaa, ja parhaat ystäväni ovat siellä. Pelatessani rentoudun parhaiten. Pelaan Helsingin NMKY:ssä.

Nina Erho

Tähtinäyttelijä sekoili radiossa vai kuka?

Olimme innoissamme ja meitä jännitti. Radio Aallon *Dynastia*-ohjelmaan vieraaksi oli elokuussa 2014 saapumassa aito Hollywood-tähti, 1990-luvun *Beverly Hills 90210* -hittisarjasta tuttu **Ian Ziering**.

Aamuohjelman juontajina olivat **Kimmo Vehviläinen**, **Anna Perho** sekä **Jarkko Valtee** ja tuottajana minä. Olemme kaikki sitä ikäluokkaa, että vietimme aikoinaan sunnuntai-ilta-päiviä krapulaa potien ja Maikkarin viihdeputkea katsellen – Ian on meille tuttu *Beverly Hillsin* Steve Sandersina.

Ziering oli Suomessa markkinoimassa uutta elokuvaansa, *Haihurrikaania*. Se on ö-luokan katastrofielokuva, jonka kantava idea on, että hurrikaani imaisee merestä hait ja tiputtelee niitä sitten ympäriinsä popsimaan ihmisiä. Elokuva päättyi Suomessakin suoraan Fox-kanavalle.

Ziering saapui Sanomataloon ja hänet istutettiin studioon. Piilouduin häneltä kaukosäädin kädessäni. Ohjailin sillä tappajahai-ilmapalloa, joka lipui edestakaisin studioakvaarion ikkunan takana. Ziering häkeltyi ja ilahtui, oletettavasti vaivannäöstä.

Keskustelun jälkeen Vehviläinen kävi pukeutumassa haipukuun. Hollywood-tähti "pääsi" mukaan mininäytelmään, jossa hän pelasti "tytön" hain sisästä. Ziering heittäytyi mukaan leikkiin. Kaikki oli ohi alle minuutissa. Hai sai köniinsä.

"That was a blast, absolutely!" tuumi Ziering silminnähden innostuneena.

Hyvää radiota? Ei.

Hauskaa? Kyllä.

Ilta-Sanomien kirjoitti tapauksesta otsikolla *Beverly Hills -tähti sekoili Radio Aallon studioissa*. Todellisuudessa näyttelijä teki sen mitä pystyi ja me sekoilimme.

Annikka Takaniemi

Kirjoittaja on Nelonen Median äänikirja- ja podcast-palvelu Suplan tuottaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Elokuva- ja tv-alan työllisyys on tällä hetkelle erittäin hyvä. Alalla on jopa osaajapulaa, Setin hallituksen kuuluvat Iddo Soskolne ja Janina Witkowski kertovat.

TOIVE PARANEVISTA PALVELUISTA HOUKUTTELI ELOKUVA- JA MEDIAVÄEN YHDISTYKSEN OSAKSI JOURNALISTILIITTOA

Marja Honkonen, teksti • Kimmo Penttinen, kuva

Tiukkaa edunvalvontaa, laadukkaita palveluita ja asiantuntemusta freelancereiden asioissa. Niitä Suomen elokuva- ja mediatyöntekijöiden yhdistyksen Setin jäsenet odottavat, kun yhdistys liittyy osaksi Journalistiliittoa.

”Haluamme parantaa jäsentemme palveluita. Uskomme, että se onnistuu Journalistiliiton kautta”, **Iddo Soskolne** sanoo.

”Journalistiliitolla on vahvaa osaamista freelance-asioista ja meidän jäsenistössämme on paljon työsuhteisia freelancereita”, **Janina Witkowski** sanoo.

Witkowski ja Soskolne ovat Setin hallituksen jäseniä ja työskentelevät molemmat elokuvatuotannoissa.

Set päätti hakea Journalistiliiton jäsenyyttä marraskuun alussa. Yhdistys on aiemmin kuulunut Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liittoon Temeen.

Journalistiliiton valtuusto hyväksyi Setin liiton jäsenyhdistykseksi yksimielisesti kokouksessaan 25. marraskuuta.

Journalistiliitto on jo aiemmin neuvotellut elokuva- ja tv-alan työehdoista yhteistyössä settiläisten ja Temen kanssa. Siksi Journalistiliitto oli Setille luontainen uusi koti, Iddo Soskolne sanoo.

Setin jäsenenä on esimerkiksi kuvaajia, kuvaussihteereitä, tuotanto- ja kamera-assistentteja, lavastajia, leikkaajia ja äänittäjiä. He työskentelevät laajasti erilaisissa tv- ja elokuvatuotannoissa draamaelokuvista realityyn. Myös alan opiskelijat voivat liittyä jäseniksi.

”Jäsenkenttä on valtavan monimuotoinen”, Witkowski sanoo.

Jäseniä on tällä hetkellä noin tuhat. He eivät siirry automaattisesti Journalistiliiton jäseniksi yhdistyksensä mukana, vaan heidän pitää hakea Journalistiliiton jäseniksi myös itse.

Journalistiliittoon on viimeksi liittynyt uusi

jäsenyhdistys vuonna 1980, Radio- ja televisiotuottajien liitto RTTL.

ELOKUVA- JA TV-ALA VALMISTAUTUU tällä hetkellä työehtosopimusneuvotteluihin. Nykyinen sopimus päättyy tammikuun lopussa.

Witkowski ja Soskolne kertovat, että elokuva- ja tv-alan työntekijöitä puhuttavat etenkin työajat, jaksotyö ja työssä jaksaminen. Suuri osa Setin jäsenistä tekee pätkätöitä vaihtuvissa tuotannoissa.

”Oma pisin työsuhteeni on ollut viisi kuukautta. Suurin osa jäsenistämme tekee silpputyötä”, Soskolne kertoo.

Alan työllisyystilanne on kuitenkin erittäin hyvä. Suomessa kuvataan nykyisin paljon myös ulkomaisia tuotantoja. Kansainvälisen kasvun takia osaajista on jopa pulaa.

”On tärkeää, että meillä tehdään suomalaista sisältöä ja että tekijät voivat tuotannoissa hyvin”, Witkowski sanoo. ●

AY-LIIKKEEN VALTA ON SEN JÄSENTEN VALTAA

”Ay-liike vastustanee ajatusta yleiskorotuksista luopumisesta sen takia, että niillä ihmisillä, joiden palkat ovat yli taulukkopalkkojen, ei olisi enää sanottavaa kiinnostusta liittyä ay-liikkeeseen. Ay-liike ei tässä suojele työntekijöitä vaan itseään. Se ajattelee omaa valtaansa.”

Näin sanoi vihreä veteraanipoliitikko **Osmo Soininvaara** *Helsingin Sanomien* haastattelussa 13. marraskuuta.

Lausahdus kuvaa hyvin, miten ammattiyhdistysliikettä usein julkisuudessa käsitellään: ajatteleminen sitä, mitä ja ketä varten se on perustettu ja miten se toimii.

AY-LIIKE ON YHTÄ KUIN SEN JÄSENET. Ei ole mitään muuta ay-liikettä. Ay-liike ei ole yhtenäinen entiteetti, joka olisi itsestään olemassa tai jolla olisi jonkinlaista itsenäistä kiveen hakattua valtaa, jota se työmarkkinoilla käyttää.

Jokainen ammattiliitto on jäsentensä muodostama yhdistys, jossa jäsenet käyttävät päätösvaltaa. Jäsenet päättävät, mitä liitto tekee ja mitä palveluja se tarjoaa.

Jos liitto kuuluu keskusjärjestöön, se käyttää siinä järjestössä jäsenenä päätösvaltaa, ja toisaalta saa keskusjärjestöstään myös asiantuntijapalveluja. Liitto voi myös olla kuulumatta keskusjärjestöön, kuten Journalistiliitto.

Liitot neuvottelevat työehdoista vain jäsenten valtuuttamina, jäsentensä puolesta. Ilman jäseniä missään liitossa ei neuvoteltaisi palkankorotuksia kenellekään, ei minimipalkkoja, ei vuorolisiä, ei lomioita eikä lomarahoja. Ei osallistuttaisi työlainsäädännön valmisteluun, ei opastettaisi ja koulutettaisi, ei sovittelaisi työelämän lukuisia erimielisyyksiä.

Jäsenet päättävät, tavoitteleeko esimerkiksi Journalistiliitto työehtosopimusneuvotteluissa yleiskorotuksia, korotuksia taulukkopalkkoihin tai paikallisesti jaettavia eriä – ja missä suhteessa. Myös neuvottelijoina on työehtosoiioihin perehtyneitä Journalistiliiton jäseniä.

Uusien työehtojen hyväksymisestä tai hylkäämisestä päättävät jäsenten valitsema liiton valtuusto ja hallitus. Ammattiliitot ja työehdoista sopiminen perustuvat ihmisten vapaaehtoisuuteen ja vapaaehtoistyöhön. Ay-liike on nimenomaan ihmisten liike.

AY-LIIKE EI OLE YHTENÄINEN TOIMIJIA. Sellaista ay-liikettä ei ole olemassakaan. Liitoilla on toki yhteisiä etuja valvottavanaan, mutta vähintään yhtä paljon on alakohtaisia asioita ja erilaisia tavoitteita.

Työmarkkinakeskustelu on ylipäättään mahdollista, jos sitä käydään yleistämällä jonkun alan tilanne koskemaan koko Suomea. Suomen vahvuus on työehtosopimusjärjestelmä, joka on mahdollistanut eri aloilla erilaisia sopimusratkaisuja.

Esimerkiksi lehdistössä työn hintajoustoa on taloudellisessa kriisitilanteessa voitu toteuttaa leikkaamalla lomarahoja. Yleissitovuuskriittisten mieltä on saattanut helpottaa paikallinen erä, jolla palkankorotuspöytä yleisestä linjasta on voitu kohdistaa osa vain pienempipalkkaisille. Keinot ovat aina löytyneet sopimalla.

Yhteistä ay-liikkeelle on ymmärrys siitä, että palkkakeskustelussa on kysymys viime kädessä ihmisten elämän edellytyksistä.

Työntekijäjärjestöjen toimintaa saa kritisoida. Kohtuullista kuitenkin olisi, että julkista keskustelua käytäisiin faktojen eikä mielikuvien perusteella. ●

Sanomalehtimies 1/1961 kiittää tiedotusmiehiä, joilta toimittaja saa usein vastauksen ”kuin apteekin hyllyltä”.

Tiedotusmies ei saa spämmätä

”Sotien jälkeisenä aikana on syntynyt uusi ammattikunta, tiedotusmiehet, hoitamaan erilaisten laitosten, liikeyritysten ja järjestöjen tiedotustehtäviä.”

Näin kirjoitti *Sanomalehtimies* 1/1961 **Urho Ranta**, joka oli juuri päättänyt 11-vuotisen uransa tiedotussihteerinä.

Tiedotusmiesten – nykyisten viestijöiden – ja toimittajien suhde ei ole 60 vuodessa juuri muuttunut. Luottamus on tärkeää, ja molempien osapuolten on syytä vaalia sitä. Tiedotusmiehen pitää olla toimissaan rehellinen, Ranta painottaa. Vain siten hänestä on hyötyä toimittajille. Jos tiedotusmies kaunistelee tai valehtelee, on hän pahainen propagandisti.

Tiedotusmiehen ei pidä spämmätä. Ranta kritisoi yrityksiä, jotka ovat perustaneet suuren tiedotusosaston, joka ”runsaan henkilökuntansa voimalla palvelee sanomalehtiä lähettämällä katkeamattomana virtana ’uutisia’, jotka eivät läheskään aina ole mitään uutisia”.

Myös alanvaihto journalismista viestintään on vanha tapa.

”Monet aktiiviset lehtimiehet ovatkin ryhtyneet tiedotusmiehiksi, useat ehkä säännöllisen työajan ja paremman palkan houkuttelemina.”

Maria Pettersson

Tytti Oras ● Twitter: @TyttiOras
Kirjoittaja on Journalistiliiton juristi

Sivistynyt sanankäyttäjä

TOIMITTAJA ASKO VUORJOKI
8.10.1937 HELSINKI – 11.10.2021 HELSINKI

Uuden Suomen ja *Iltalehden* toimittaja, valtiotieteen maisteri **Asko Vuorjoki** kuoli lokakuussa 84-vuotiaana.

Vuorjoki teki päivätyönsä journalistina, ensin *Uuden Suomen* ulkomaantoimittajana 1960-luvun alusta lehden loppuun saakka 1991, ja sen jälkeen ympäristötoimittajana *Iltalehdessä*, mistä jäi eläkkeelle.

Suomettumisen aikana Vuorjoen artikkelit olivat Moskovan ja Tehtaankadun silmätikkuna. Hänen kirjoituksensa Baltian maista 1971 pääsi jopa Neuvostoliiton politbyroon käsittelyyn itsensä **Brežnevin** johdolla. Hän kirjoitti, että miehitys ei hävittänyt maiden kansallista olemassaoloa. Hän kirjoitti myös neuvostotalouden vaikeuksista, joista ei sopinut puhua.

Vuorjoki oli monumentaalisen sivistynyt, tervejärkinen, huumorin ja suhteellisuudentajuinen, etevä ja

peloton sanankäyttäjä ja suvereeni esiintyjä. Hänellä oli luontainen kyky pitää kaikkia ihmisiä vertaisinaan.

Muistan aurinkoisen peilityn kesäaamun suvun saaristohuvilalla Sipoossa: Asko oli uimasillaan meressä. Hän nosteli verkkoja majesteettisin kädenliikkein, plumpsauteen kaloja ämpäriin. Rantaan pesiytyneet äkäiset kyhmyjoutset eivät sietäneet ihmisiä lähellään, mutta pitivät Askoa merenjumalana ja söivät hänen kädestään pullaa ja kumarsivat hartaina kiitokseksi.

Jukka Keitele

Kirjoittaja on Asko Vuorjoen ystävä ja kollega.

Urheilutoimittamisen avartaja

TOIMITTAJA PEKKA AALTONEN
26.1.1946 KOTKA – 4.11.2021 ESPOO

Kun koti oli Helsingissä Urheilukadulla ja isä telinevoimistelun maailmanmestari sekä kolminkertainen olympiavoittaja **Paavo Aaltonen**, oli kuin tähtiin kirjoitettu, että myös **Pekka Aaltonen** tekisi työuransa urheilun parissa.

Pekka Aaltonen työskenteli koko 40-vuotisen uransa *Helsingin Sanomien* urheilutoimituksessa toimittajana, uutispäällikkönä, esihenkilönä ja jälleen toimittajana.

Aaltoselle toimittaminen oli palveluammatti. Hän piti myös urheilujournalismissa tiukasti kiinni journalistisesta objektiivisuudesta, huolehti faktojen pitävyydestä, eikä kaihtanut urheilun varjopuolien uutisointia.

Aaltonen seurasi tarkasti urheilupolitiikkaa. Yhteiskunnallinen kiinnostus vei hänet myös järjestöelämään, muun muassa Helsingin urheilutoimittajien puheenjohtajaksi. Journalistiliiton

hallituksessa ja eri valiokunnissa hän toimi pitkään, samoin Sanomien toimitusosaston luottamustehtävissä. Aaltonen oli 2000-luvulla kaksi kautta myös Helsingin Seudun Journalistien puheenjohtaja.

Veneily oli Pekalle tärkeää. Vaikka retket merelle jäivät kahtena viimeisenä kesänä sairastelujen takia, vielä tänä syksynä Pekka ajoi "Mohikaanin" telakalle.

Pekka ja hänen vaimonsa **Marja** olivat kuukautta vaille 50 vuotta naimisissa. Kaipaamaan jäivät myös pojat **Ilkka** ja **Jukka** perheineen.

Jouko Jokinen

Kirjoittaja oli Helsingin Sanomien urheilutoimituksen uutispäällikkö 1990–1994.

MUISTA PÄIVITTÄÄ TIETOSI!

Oletko vaihtanut työpaikkaa, jäänyt eläkkeelle tai vaihtanut sähköpostipalvelua?
Olethan muistanut päivittää yhteystietosi Journalistiliitolle?

Tarkista, että tietosi ovat jäsenrekisterissä oikein, jotta tavoitamme sinut.

Näin varmistat, että saat tärkeät tiedot esimerkiksi tes-neuvottelujen etenemisestä ja mahdollisiin työtaisteluihin liittyvistä asioista. Saat sähköpostitse myös jäsenkirjeen, jossa on tietoa koulutuksista ja jäseneduista.

Päivitä tietosi osoitteessa **journalistiliitto.fi** tai lähetä sähköpostia osoitteeseen **jasenasiat@journalistiliitto.fi**

KOM IHÅG ATT UPPDATERA DINA KONTAKTUPPGIFTER!

Har du bytt jobb, gått i pension eller bytt e-postadress?
Glöm inte att uppdatera dina kontaktuppgifter till Journalistförbundet!

Se till att dina uppgifter i medlemsregistret stämmer så att vi på Journalistförbundet når dig med viktig information.

Vi skickar bland annat medlemsbrev med information om utbildningar och medlemsförmåner. Vi håller dig också uppdaterad om kollektivavtalsförhandlingar och om eventuella stridsåtgärder.

Uppdatera dina uppgifter på **journalistiliitto.fi/sv** eller skicka ett mejl till **jasenasiat@journalistiliitto.fi**

SUOMEN
JOURNALISTILIITTO
FINLANDS
JOURNALISTFÖRBUND

Tule meille töihin!

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA etsii vakituisiin virkoihin

Tiedottaja, somesuunnittelijaa
Haku päättyy 23.12.2021 kello 15

Tiedottajaa
Haku päättyy 23.12.2021 kello 15

ILMOITUS KOKONAISUUDESSAAN & LINKKI HAKUPORTAALIimme NETTI-SIVUILLAMME OSOITTEESSA: jyvaskylanseurakunta.fi/avoimet-tyopaikat

Vikes on toimittajien oma kehitysyhteistyösäätiö

Työskentelemme rohkeiden journalistien kanssa sananvapauden puolesta.

Tule mukaan!

www.vikes.fi

Kuva: Tuula Mehtonen

VIKES

Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta 2022

God jul och gott nytt år 2022

SUOMEN JOURNALISTILIITTO
FINLANDS JOURNALISTFÖRBUND

KOULUTUKSET

Tarinallisuus pitkissä teksteissä

Long Playn toimituspäällikkö **Anu Silfverberg** kertoo Journalistiliiton ja Suomen freelance-journalistien verkkokoulutuksessa, miten pitkä teksti saadaan vetämään. Koulutus antaa kirjoittajille käytännön työkaluja aiheen rajaamiseen ja kerronnan viilaamiseen ja sujuvoittamiseen. Silfverberg kiinnittää erityistä huomiota rakenteeseen ja näkökulmaan sekä siihen, miten aiheen tai aineiston tarinallisia elementtejä voi korostaa. Koulutus sopii erityisesti pitkän tekstin kirjoittajille, kustannustoimittajille ja editoreille, mutta kaikki kiinnostuneet Journalistiliiton jäsenet ovat tervetulleita.

Aika: Pe 14.1. klo 13–16

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri, 15.12. alkaen

Järjestäjä: Journalistiliitto ja SFJ

MUUT

Aitiopaikalla – Lehtikuva 70 vuotta -juhlanäyttely

Lehtikuvan juhlanäyttely kertoo kuvatoimiston 70-vuotisesta taipaleesta. Kantavina teemoina ovat muutos ja arki, niin kuvajournalismissa kuin yhteiskunnassakin. Lehtikuvan olemassaolon aikana valokuvaus on kulkenut hitaasta analogisesta filmikuvauksesta nopeaan digikuvaukseen. Samalla suomalainen yhteiskunta on avautunut, eurooppalaistunut ja monimuotoistunut.

Näyttely on koostettu yhteistyössä Mäkelänrinteen lukion ja Helsingin medialukion oppilaiden kanssa. Näyttelyyn on vapaa pääsy.

Aika: Su 23.1.2022 asti, ma–su klo 11–17

Paikka: Päivälehden museo, Ludviginkatu 2–4, Helsinki

Lisätiedot: paivalehdenmuseo.fi

Järjestäjä: STT-Lehtikuva

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
finka.fi, (09) 8689 400

SUOMEN JOURNALISTILIITTO
FINLANDS JOURNALISTFÖRBUND

Juhani Karila, 36

- Vapaa toimittaja ja kirjailija.
- Työskennellyt *Lapin Kansassa*, *Aamulehdessä* ja *Helsingin Sanomissa*.
- Julkaissut kaksi novellikokoelmaa ja romaanin.
- Vuoden aikakauslehtitoimittaja 2020.
- Yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta.

Juhani Karila on viime vuosina pöyhinyt lapsuuttaan ja nuoruuttaan kirjoittamalla Imageen lapsuudenystävästään, hirvenmetsästyksestä isänsä kanssa ja kirjoittamisen opettajastaan. "En sano, että ei koskaan enää, mutta ei näitä voi elämäntyökseen tehdä." Täksi talveksi Pelkosen-niemeltä kotoisin oleva Karila muutti perheensä kanssa Helsingistä Rovaniemelle.

Juhani Karila kirjoitti ystävyystarinan, jonka vain hän saattoi kertoa

Toimittaja Anni Pasasen valinta

"Juhani Karilan kirjoittamat feature-jutut ovat poikkeuksellisen taidokkaasti rakennettuja: ne tulvivat virkkeitä, jotka puhuvat paljon sanamääräänsä enemmän. Loistoesimerkki tästä on *Imagessa* keväällä 2020 julkaistu *Ystävän muotokuva*, joka kertoo kirjoittajan omasta, epätodennäköisestä ystävyys-suhteesta. Tekstissä etsitään ja löydetään vastauksia monella tasolla liikkuviin kysymyksiin: Miksi yhdellä on tarve jättää syrjäinen lapsuuden kotiseutu ja toisella jäädä? Mikä pitää ystävyys-suhteen koossa, vaikka järjellä ajateltuna sen tulisi kaatuvan maailmojen kokosiin eroihin? Millä tavoin kaksi erilaista miehuuden kulttuuria voi elää sovussa? Karila paketoi analyysinsä kauniiksi tarinaksi, joka saa lukijan yhdessä hetkessä hymyilemään leveästi, toisessa liikuttumaan syvästi ja kolmannessa pohdiskelemaan päänsä puhki."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti • Karoliina Paatos, kuva

Epäroin kysyä **Vesaa** juttuun, koska hän ei ole julkisuuden ihminen vaan tavallinen kaiffari. Mietin yksityisyyden rajoja ja sitä, mitä suhteemme ruotimisesta seuraisi. Emme olleet koskaan puhuneet keskenämme tunne- ja ihmissuhdeasioista", sanoo freelancetoimittaja **Juhani Karila** jutustaan *Ystävän muotokuva*, joka julkaistiin *Imagessa* maaliskuussa 2020.

Image pyysi keväällä 2020 Karilaa miettimään juttuideaa, jonka nimenomaan hän voisi toteuttaa. Karila oli aiemmin kirjoittanut lehteen itsestään ja isästään hirvimetsällä. Nyt hän muisti lapsuudenystävänsä Vesan, jonka kanssa oli kasvanut lappilaisessa kylässä. Aikuisena Karilasta oli tullut helsinkiläinen punavihreä kasvissyöjä ja **Vesa Martinista** maahanmuuttokriittinen ähtäriläinen, joka metsästi taljajousella. He olivat edelleen ystäviä, mutta millaisia ja miksi?

Karilasta tuntui, että aihe nostaisi esiin monta muutakin teemaa. *Image* innostui ideasta.

"Vesa vastasi, että 'ihan sama, miksei'. Jutun rungoksi päätettiin vierailuni yön yli Ähtärissä. Ne toistuivat aina samanlaisina. Saunoimme ja pelasimme pelejä, kuten nuorena. Tällä kertaa molemmat kuitenkin tiesivät, että juttukin oli tehtävä. Kyselin Vesalta tarkennuksia hänen historiastaan ja varmistelin lapsuutemme muistoja. Seuraavana päivänä minulla oli jo kiire takaisin puolisoni ja vastasyntyneen vauvamme luo, mutta myöhästyin junasta.

Juttua kirjoittaessani en tuntenut tarvetta kaunistella, liioitella tai vääntää toiseksi mitään. Omien asioideni kertominen ei kiusannut, koska olin tehnyt sen jo hirvimetsäjutussa. Minääni jutun keskiössä kipuili taas. Toisaalta tiesin, että tämän tarinan saatoin kirjoittaa vain minä ja koin, että käsittelytapa oli teemoille paras.

Kuten aina, editoin tekstiäni itse moneen kertaan, ja myös toimittaja-puolisoni auttoi siinä. Toimitus ei enää myllännyt juttua. Juttu kertoo paitsi Vesasta ja minusta myös lapsuudesta, kavereiden vaikutuksesta, miehuudesta, yhteiskunnan jakautumisesta ja siitä, miten eri maailmankuvat voivat elää sovussa. Lukijapalautteessa moni kertoi omista lapsuudenystävistään.

Jutun lähettäminen Vesalle luettavaksi jännitti hirveästi, mutta hänen reaktionsa olivatkin hauskoja. Kirjoitin juttuun lopun niistä. Sitten emme ole juuri keskustelleet jutusta. Silti Vesa sai tietää ajatuksistani, ja minä opin lisää hänestä. Jutun saama huomio ei tuntunut juuri hetkauttavan Vesaa." ●

Ihmiset
ovat toisiaan kohtaan
välillä todella
sikamaisia.

Emma Hänninen